

יו"ל ע"י מכון
"עטרת הסולם"

להוצאת וחיידוש ספרי הסולם
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר מוהרי"י שליט"א
אבן עזרא 4 ב"ב, טל: 03-6192872

בני היכל לא

27 עמ'

גליון כ"ח - פר' תזריע

פניני זוהר
לפר' תזריע

קרח (תזריע, סולם אות קכ"ו-קכ"ז) - עמ' יז

פגם השתיקה

(תזריע, סולם אות פ"ז) - עמ' י"ח

[עיון] חוזר וסומק

(תזריע, סולם אות קל"א) - עמ' י"ט

נגע לבן אדמדם

(תזריע, סולם אות קס"ג-קס"ה) - עמ' י"ט

שפם יעטה וטמא טמא יקרא

(חיי שרה, סולם אות ע"ב-ע"ג) - עמ' כ'

נגעי צמר ופשתים בשתי או בערב

(תזריע, סולם אות קס"ח) - עמ' כ"ב

צרעת נעמן

(תזריע, סולם אות קס"ו-קס"ז) - עמ' כג

פגם הדיבור והפסד מדרגת אדם

הַמְדַבֵּר

(תזריע, סולם אות פ"ב-פ"ו) - עמ' כ"ה

[מורחב] מילה בשמחה

(תזריע, סולם אות ל"ה-ל"ו) - עמ' א

על אלו דברים נגעים באים

(בלק, סולם אות שפ"ה) - עמ' ה'

מעשה פטירת ר"א הגדול

(וירא, סולם אות ל"ב-ל"ח) - עמ' ו'

שלוש מאות הלכות בבהרת לבנה

(תזריע, סולם אות קס"ב) - עמ' ח

תוכחה מגולה ואהבה מסותרת

(תזריע, סולם אות ע"א-ע"ג) - עמ' י

[מורחב] והובא אל הכהן

(תזריע, סולם אות ק"ז-ק"ח) - עמ' י"א

הרפואה שבחיבור לה' בקביעות

(תזריע, סולם אות קל"ה-קל"ו) - עמ' י"ד

תיקון הארת כל העולמות ע"י

הצדיקים (תזריע, סולם אות קל"ז) - עמ' טז

בשער הגיליון

בשבח והודאה לה' על הסייעתא דשמיא המיוחדת הנראית לעינינו בחוש בהכנת פניני זוהר אלו ובהוצאתם לאור. שמתקיים ברכת אאמו"ר מאשלג שליט"א בכל השלבים, כחפצו ורצונו לזכות את הרבים בתורת בעל הסולם זיע"א.

מתוך הבנה שיש בסימון הנושאים בעמוד השער בכדי לסייע למעיינים בבחירת הנושא, צוינו בגיליון זה הקטעים המיוחדים שבהם הורחבה היריעה בהסברים ורעיונות בסימון [מורחב]. נוסף על הסימון [עיון] שהתחלנו בו בגיליון הקודם. שמשמעותו היא, שקטע זה יותר עיוני, ומיועד מלכתחילה לבקיאים מעט יותר בספרי בעל הסולם. חידוש נוסף בגיליון זה הוא, זוהר מנוקד. לשם בחינת העניין הובאו כמה מדברי הזוהר במהדורה מנוקדת. באם יש בכך תועלת מסיימת נשתדל להמשיך בכך. באם אין בכך שום יתרון, יחזור הדבר לקדמותו.

איתא בגמ' מסכת מכות (דף כ"ג ע"א): אין מזרזין אלא למזרזין. כלומר שאין הזירוז מועיל אלא לאנשים הזרזים זה מכבר וכן אין מחזקין אלא את המוחזקין, על כן יש מקום לחזור על חלק מהתועלת שבעיון בפנינים אלו, בקניית דרך לימוד בספר הזוהר והסולם. שתחילה יש לעיין בלשון הפסוקים המובאים בזוהר מה הוראתם. ולאחר מכן יש להתעמק לשם מה הובאו אותם פסוקים ומה הם באים ללמדנו. כיון ששפת חכמי הזוהר היא שפת התנ"ך כמבואר בספר פרי חכם (כרך א', עמ' קנ"ה ד"ה ארבע לשונות). ואי אפשר לעמוד על כוונת הדברים בלא הבנת משמעות הפסוקים.

מכיון שמטרת גיליונות פניני זוהר אלו היא, להטעים לרבים מתורת בעל הסולם זיע"א שגילה בספריו את אור הזוהר הקדוש המסוגל לזכך את הנשמה ולהאיר גם את חשכת הגוף בכללות חשכת הגלות, נכון יהיה הדבר אם כל הטועם מאור תורת בעל הסולם יטעימה גם לחבריו. עד שבהקבץ כל הפרטים יגאל גם הכלל כולו.

כבכל הגיליונות ש"ל עד הנה, גם גיליון זה היה למראה עיני אאמו"ר כ"ק אדמו"ר שליט"א. שנתן הסכמתו לכתובים בו, וברכת קדשו להוצאתם לאור, והוסיף מד"ק על הדברים, כנדפס בפנים הגיליון.

נלקט ונכתב על ידי יהודה ליב, באאמו"ר מאשלג שליט"א

נערך וי"ל ע"י: משה יצחק טייטלבוים (בכ"ק האדמו"ר מהוסאקוב שליט"א), עורך המכון

[נ.ב. ניתן לקבל גיליון זה במייל, ע"י פנייה לכתובת: office2@ateretshlomo.com]

מעלת לימוד הזוהר

ויתיצבו בתחתית ההר דהנה השם יתברך יש לו נחת רוח מפנימיות התורה. וזהו וישכון כבוד ה' בראש ההר רוצה לומר שכבודו של השם יתברך הוא לשכון על הראש שהוא הפנימיות של התורה שהיא שורש וראש. והשפעות נשפעות ממדרגות תחתונות. וזהו ויתיצבו רוצה לומר שעשה להם מעמד ומצב דהיינו השפעות מתחתית ההר.

(נועם אלימלך פר' יתרו)

פניני זוהר

ביום השבת. וע"כ הכל הוא בסוד עליון. ע"כ רעיא מהימנא. (תזריע, סולם אות ל"ה-ל"ו).

[קרנן שלם בשמחה: תמצית דברי הזוהר כאן (תזריע ל"ה), שכאשר האב מל את בנו בשמחה ומכניסו תחת כנפי השכינה, מצוה זו נחשבת לפני הקב"ה כאילו האב הקריב ביום זה קרבן שלם לה: שבכך שהוא מקרב [מלשון קרבה] את בנו לה; הרי זה מתקבל לרצון לפני הקב"ה כקרנן שלם גם בזמן הזה שאין בית המקדש קיים. כן נזכר ענין השמחה במצוות מילה גם בגמ' מסכת שבת (דף ק"ל ע"א). להלן לשון הגמ': תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר, כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב" (תהלים קי"ט קס"ב), עדיין עושין אותה בשמחה וכו', עכ"ל הגמ'. עוד בענין השמחה, איתא בזוהר תרומה, שיש להכין כסא יפה ונאה לאליהו הנביא, שכדוגמתו יש להכין ולקשט גם את החופה בכל שמחת נישואין, לכבוד השכינה העליונה וכו' (כדלקמן ד"ה כסא של אליהו ותיקון חופה נאה). היינו, שעל ידי מצוות מילה נעשה התינוק לבחינת מקום ראוי להשכנת השכינה בו. על ידי התלבשות אור הנפש הרוחני בו. ועל כך היא השמחה.

שמחה במצוות מילה: יש להתבונן בדברי הזוהר בענין השמחה היתירה במצוה זו. שלכאורה הרי כל עבודת ה' צריכה להיות בשמחה כמ"ש "עבדו את ה' בשמחה" (תהלים קי"ב). ומדוע הוצרך להוסיף חיוב שמחה במצוות מילה. הוספת חיוב השמחה במצוות מילה נזכרת גם בזוהר לך לך (סולם אות תל"ו, מאמרים לברית מילה), וזה לשון הסולם (שם): משום זה, אשרי חלקו של המקריב קרבן זה בשמחה וברצון לפני הקב"ה, [ובעי למחדי בהאי חולקא, כל יומא], וצריכים לשמוח בחלק הזה כל היום. שכתוב "וישמחו כל חוסי בך. לעולם ירננו" וגו' (תהלים ה' י"ב). להלן ב' דרכים לבאר ענין זה. ע"פ רמז, וע"פ סוד:

[מורחב] **מילה בשמחה**

(תזריע, סולם אות ל"ה-ל"ו)

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (תזריע, ויקרא י"ב ג'). זוהר: (לה): כל בר נש אצטריך לקרבא ההוא ברא קרבנא לקב"ה, בחדוה, ברעו דלבא, למיעל ליה תחות גדפוי דשכינתא, ואתחשב קמי קב"ה דאיהו קרבנא, שלים לאתקבלא ברעוא. (לו): וקרנא דא, כגוונא דקרנא דבעירא, דא לח' יומין, ודא לח' יומין, דכתיב, "ומיום השמיני והלאה ירצה" (אמור, ויקרא כ"ב כ"ז), במאי ירצה. במעבר עליה חד שבתא, כיון דאעבר עליה חד שבתא, כדין ירצה דא לקרבנא, ודא לקרבנא. אמאי. בגין דאתדבק ואודמן לגבי ההוא שבת, רזא דברית קדישא, ועל דא כלא ברזא עלאה איהו. ע"כ.

הסולם

(לה): כל אדם צריך להקריב בן ההוא קרבן להקב"ה, בשמחה, ברצון הלב, להכניסו תחת כנפי השכינה, ונחשב לפני הקב"ה שהוא קרבן שלם להתקבל ברצון. (לו): וקרנן הזה, הוא כמו קרבן מן הבהמה, כי זה לח' ימים וזה לח' ימים, שכתוב [בקרנן בהמה] "ומיום השמיני והלאה ירצה". במה ירצה. הוא, מפני שעבר עליו שבת אחד. כי בין ח' ימים מוכרח להיות שבת אחד. כיון שעבר עליו שבת אחד, אז ירצה זה לקרבן, שהיא הבהמה, וזה לקרבן שהוא ילד הנימול. למה. הוא משום שנתדבק ונודמן לשבת הזה, שהיא המלכות, סוד ברית קודש, שהוא היסוד. כלומר שבשבת נמצא היסוד בכל שלמותו, על כן מקבל ממנו הילד הארה לתקון ברית קודש שלו. וכן הבהמה ירצה לקרבן, כי הקרבן מיחד יסוד ומלכות, וצריך משום זה לקבל תקון מיסוד השלם

כו"כ פעמים מזקני האדמו"ר הרש"ב זצ"ל (בן בעל הסולם זיע"א), בהשתלשלות אור העליון דרך תשע ספירות עד לספירת מלכות [העשירית], שעיקר השמחה היא בספירת היסוד. אע"פ שמקור האור הוא בספירות העליונות ממנו, עכ"ז בספירת יסוד יש שמחה מיוחדת כיון שהוא המעביר האחרון לידי ספירת המלכות. בדרך משל, כשמחה עם שליח המבשר דבר טוב [מעביר מתנה, משלוח מנות וכיו"ב]. שאותו שליח מתקבל בהארץ פנים מיוחדת, כיון שהוא המעביר האחרון לידי המקבל. כעין הנז' בחז"ל על יום השישי [שכנגד ספי יסוד], המכין לשבת "מי שטרח בע"ש יאכל בשבת", אע"פ שיגיעת הפרנסה היא בכל הימים. עכת"ד האדמו"ר הרש"ב זצ"ל. על פי זה יובן, מעלת השמחה המיוחדת במצוות מילה. כיון שמצוה זו היא כנגד ספירת יסוד, ובקיומה נכלל האדם בכל הטובה הכתובה בתורה. כדאיתא בזוהר בראשית ב' (סולם אות שע"ה), שכאשר הקב"ה ברא את העולם, עשה את ברית הזה שהוא ספירת יסוד דז"א [בראשית נוטריקון ברא שית], שממנו נמשכות ויוצאות הברכות לעולם. כן יובן עפ"י השמחה המיוחדת בחודש אדר כדאיתא בגמ' מסכת תענית (דף כ"ט ע"א), משנכנס אדר מרבין בשמחה. כיון שחודש אדר הוא כנגד ספירת יסוד. [ו' חדשי הקיץ הם כנגד חג"ת נה"י דימין, וחדשי החורף כנגד חג"ת נה"י דשמאל]. כן יובן גם עניין לשון הדיבור [ברית הלשון], שהיא כנגד ספירת יסוד דספי הראש, כדלהלן.

השמחה שבברית הלשון: כמבואר לעיל שספירת יסוד נחשבת כמעביר אחרון שבעשר הספירות, כן הוא בספירת יסוד דע"ס דראש, הנקראת בשם **לשון** [זוהר רע"מ פנחס, סולם תפ"ג, תע"ס ח"ג אות צ"ן], שהיא לשון הדיבור. ואע"פ שהדיבור אינו אלא גילוי מחשבות הראש והרהורי הלב. עכ"ז להיות שאין למחשבות אלו גילוי אלא ע"י דיבור, מובנת השמחה בשמיעת דיבור של ברכה, ד"ת, בשורה טובה וכיו"ב. אע"פ שהדיבור ושמיעתו אינם אלא גילוי על מה שהיה [או נתחדש] קודם לכן. כדאיתא

שמחה במילה בדרך רמז: הנראה לבאר בזה הוא, על פי דברי בעל הסולם (הקדמה לתע"ס אות פ"ב), במצוות לימוד תורה. שמבאר שם, שהמילה תורה היא בגימטריא תרי"א, ועם הוספת ב' מצוות אהבת ה' ויראתו הם יחד תרי"ג וכו', ועי"ש. שכמו כן אפשר לבאר גם במצוות מילה הנקראת ברית, שהוא מספר תרי"ב. שבהוספת מצוות אהבת ה', בקיום ברית המילה בשמחה הם יחד תרי"ג. כיון שהיראה [יראת שמים] כלולה כבר בהכרח, בעצם קיום מעשה המצוה. על כן מוסיף הזוהר כאן את עניין קיום המצוה בשמחה, שהיא אינה אפשרית אלא על ידי אהבת ה', שבחר בנו והכניסנו לעבודתו וכו'. שעל ידי כן נשלמים כל תרי"ג המצוות הכלולים בברית המילה. בכל זה נתבאר חיוב השמחה במצוה זו יותר משאר המצוות שגם הן צריכות להיעשות בשמחה.

ברית תורה וברית מילה: כהוספה להנ"ל שמצוות מילה שקולה כנגד כל המצוות וכן לשון ברית הנאמר בתורה ובמילה, איתא בגמ' מסכת נדרים (דף ל"ב ע"א). להלן לשון הגמ': תניא רבי אומר גדולה מילה שאין לך מי שנתעסק במצות כאברהם אבינו ולא נקרא תמים אלא על שם מילה שנאמר התהלך לפני והיה תמים וכתוב ואתנה בריתי ביני ובינך. דבר אחר, **גדולה מילה ששקולה כנגד כל המצוות שבתורה** שנאמר "כי על פי הדברים האלה כָּרַתִּי אֶתְךָ בְּרִית ואת ישראל" (כי תשא, שמות ל"ד כ"ז). דבר אחר, **גדולה מילה** שאילמלא מילה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר "אם לא בריתי יומם ולילה", וגו' (ירמיה ל"ג כ"ה). ופליגא דרבי אליעזר דאמר רבי אליעזר **גדולה תורה** שאילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת" וגו'. היינו, שברית מילה כברית תורה, ששניהם כוללים את כל תרי"ג המצוות בתוספת אהבת ה' [דהיינו שמחה] ויראה.

שמחה במילה ע"פ סוד: ביאור נוסף לשמחת מצוות מילה בדרך סוד הוא, על פי מה ששמענו

בהמה "ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן" [קרבנא דא, כגוונא דקרבנא דבעירא, דא לח' יומין, ודא לח' יומין]. כלומר, שהתוספת שבדברי הזוהר כאן היא בב' עניינים. א' בעצם ההשוואה בין תיקון נפש הבהמית של האדם, דהיינו תיקון גופו, לתיקון הנאמר בקרבן מן הבהמה. ב', בחיוב הארת קדושת השבת הראשונה בחיי אדם ובהמה. שבאלו ח' הימים מוכרח שעובר עליהם יום שבת אחד.

טעם חיוב שבת הראשונה באדם ובהמה: כדברי הזוהר כאן, בחיוב קדימת שבת קודם המילה וקודם הכשרת הבהמה להיקרב לה, מפורש גם בהמשך דברי הזוהר אמור (כדלהלן). אלא, שהתוספת שם היא בביאור השפעת השבת בתיקון נפש הבהמי. להלן לשון הסולם (אמור ס' ס"א): (ס): "וחיה שבעת ימים תחת אמו": הוא, כדי שיתיישב בו אותו הכח שנתמנה עליו, ויתקיים בו. ובמה יתקיים בו, הוא, כשישרה עליו שבת אחד, ואם לא, אינו מתקיים. **כי אין קיום לכריות, אלא באור השבת,** בסו"ה "ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה". ואחר שנתקיים בו אותו הכח, כתוב, ירצה לקרבן אשה לה'. על ידי קיום של שבת אחד, שעבר עליו. (ס"א): ואדם, בקיום של שבת אחד, מתקיים התעוררות של עולם הזה והכח שלו, דהיינו נפש הבהמית. ואחר שנמול נתעורר עליו התעוררות רוח העליון, שה"ס **נפש** כנ"ל (זוהר אמור סולם אות נ"ח), וכנסת ישראל, שהיא המלכות עוברת עליו, ורואה אותו ברושם קדוש, היא מתעוררת עליו, ושורה עליו הרוח של עולם ההוא הקדוש וכו', עכ"ל הסולם (אמור ס' ס"א). **היינו,** שקדושת יום השבת מקיימת ומשלימה את נפש הבהמית של התינוק, כהשלמת כל מעשה בראשית בקדושת יום השביעי, ומצוות מילה משלימה אותו באור הנפש. [חשיבות שבת הראשונה של התינוק, נזכר גם בזוהר פקודי, סולם אות תרצ"א. בזמן שהאדם נמול לח' ימים וכבר שרתה עליו שבת, מלכות קדישא וכו'].

בגמ' מסכת גיטין (דף נ"ו ע"ב), בדברי ריו"ח בן זכאי לקיסר, על הפס' "שמועה טובה תדשן עצם" (משלי ט"ו ל). שהשמועה שהגיעה אליו על התמנותו לקיסר רומי הרחיבה את רגלו וכו', אע"פ שעצם המינוי היה זמן רב קודם לכן. היינו, שעיקר השמחה היא בגילוי על ידי המעביר האחרון. כלומר שכל השפעת המוחין בספירות עליונות דראש נקראת בשם קול ודיבור. כמ"ש בעשרה מאמרות נברא העולם, וכן סליחת ה' לעם ישראל כמ"ש "ויאמר ה' סלחתי כדברך". שכמו כן הוא גם בהנהגת עוה"ז בבנין קומתם הרוחנית של ילדים ותלמידים ע"י דיבור הוריהם ומחנכיהם. שהורים ומחנכים הם כבחינת מדרגה עליונה המשפיעה למדרגה תחתונה על ידי קול ודבור. על כן יש להשתדל תמיד שכל העניינים הקשורים בדיבור יהיו בשמחה כפי שורשם הרוחני [בספירת יסוד דראש]. כגון: לימוד תורה ותפילה, הוראה וחינוך ואפי' דיבורים של משא ומתן וכו"ב בין אדם לחברו.

סיכום וסימן: סיכום הדברים: שמחה בספירת היסוד ובמדרגת יסוד, היא דבר שבעצם. כיון שדרך מדרגה זו עובר ומושפע כל אור העליון אל המקבלים במדרגות הנמוכות ממנו. הן בכללות עשר הספירות והן בפרטי כל ספירה וספירה. על כן חיוב השמחה במצות מילה הוא דבר מחויב מצד שורש מצוה זו במדרגת יסוד. חיוב שמחה בחודש אדר גם כן מחויב מצד שורשו בספירת יסוד. חיוב השמחה בדיבור תורה ותפילה וכל הקשור לדיבור, גם כן מחויב מצד ברית הלשון שכנגד ספירת יסוד דראש. **סימן:** לכאורה יש מקום לומר שכאשר אין שמחה בכל הנ"ל, מוכח שאין מעבר של אור עליון. כיון שהשמחה במדרגות אלו מחויבת מצד החוקים הרוחניים. על כן אולי יש בכך סימן לאדם שיוכל לבדוק את עצמו על פי מדת השמחה, כדי שידע לתקן את דרכיו ביתר שלמות.

ח' ימים, ושבת ראשונה: עוד יש להתבונן בדברי הזוהר כאן (תזריע ל"ו), שמשווה [כגוונא] את ח' הימים שקודם ברית מילה לפסוק הנאמר בקרבן

או הקידוש למתפללי ביהמ"ד. עניין שלום זכר ע"פ החסידות מתבאר להלן מדברי ספה"ק עבודת ישראל.

חסידות : שלום זכר בליל שבת: בספה"ק **עבודת ישראל** (מהמגיד מקאזניץ זצוק"ל, פרשת אמו, ד"ה והיה שבעת ימים תחת אמו). מבאר את דברי המקובלים בענין מדרגת ליל ש"ק, שהיא בבחי' ספירת מלכות הנקראת חקל תפוחין קדישין, ובזה מבאר שם את חשיבות שלום זכר בליל ש"ק שקודם המילה. וזה לשונו (שם): "והיה שבעת ימים תחת אמו". במד"ר (ויק"ר כז) ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר משל למלך שנכנס למדינה וגזר ואמר כל אכסניא שיש כאן לא יראו פני עד שיראו פני המטרונה תחלה, כך אמר הקב"ה לא תביאו לפני קרבן עד שתעבור עליו שבת, שאין שבעה ימים בלא שבת, ואין מילה בלא שבת, הדא הוא דכתיב ומיום השמיני והלאה ירצה עכ"ל המדרש. לפי דברי המד"ר מוכרח נדעת המקובלים, שבלייל שבת הוא סעודתא דחקל תפוחין קדישין והעליה למלכות, והיא הנקראת המטרונה. שאם תמצא לומר שכוונתו במלת מטרונה סתם על קדושת שבת, קשה מה מועיל הטעם שאמר על הציווי שציונו ומיום השמיני וגו' ודי היה בשבעת ימים ומיום השביעי ירצה כי אין לך שבעה ימים בלא שבת. אלא על כרחך דברי המקובלים, ומשום הכי צריך להיות שמונה ימים. שאם יהיו רק שבעה ימים, למשל כשנולד האדם או הבהמה ביום שבת בבוקר אז ירצה דמם ביום הששי שהוא יום שביעי ללידה ולא יראה פני המטרונה היא המלכות בליל שבת, ולכן צריך שמונה ימים. וביאור הענין על פי מה שאמרו בגמ' (מסכת ברכות דף י ע"ב). אשה מכרת באורחין יותר מהאיש, ודרכה לבדוק ולעיין היטב אם הגון אם לא, וכן המלכות שמים והבן. וכן כל אדם יוכל להבין ולדעת במחשבותיו בליל שבת אם תיקן ימי החול כראוי. ולפי זה ניחא ונוכל למצא טעם למנהג העולם שעושין **סעודת זכר בליל שבת קודם המילה** לילד הנולד. לפי הנ"ל שעיקר הכנה למילה לזכר הוא על פי סעודתא

מהר"ל: שלמות ג' בריתות: בספר חדושי אגדות **מהמהר"ל**, על מסכת נדרים (דף ל"ב ע"א הנ"ל, ד"ה ששקולה), כתב לבאר חיבור כל ג' הבריתות: שבת תורה ומילה, וזה לשונו: כי התורה היא השלמה שכלית. השבת היא השלמה לנפש. והמילה היא השלמת הגוף. וכאשר אלו הג' הם בשלמות, אז יש כאן ברית וחבור לאדם עם ה' ית' מצד השלמת האדם. עכ"ל המהר"ל. [השבת נקראת ברית כדכתיב "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורתם ברית עולם" (כי תשא, שמות ל"א ט"ז). יעוין בזהרה בחוקותי (סולם אות נ"ג-נ"ה), שמבאר את ג' בריתות אלו כאחד]. **היינו**, כדברי הזוהר כאן הנ"ל. שהשלמת התינוק היא על ידי קדושת השבת ועל ידי מצות מילה.

מהאדמו"ר הרש"ב ומהאדמו"ר שליט"א: **שלום זכר ועלייה לתורה לפני בר מצוה וחתונה:** כעין המבואר בדברי הזוהר בחשיבות שבת הראשונה קודם מצות מילה וכו', ביאר זקני האדמו"ר הרש"ב זצ"ל [בן בעל הסולם זיע"א], את חשיבות עלייה לתורה בשבת שקודם בר המצוה, וכן שבת אופרוף שקודם החתונה. שטעם עליות לתורה מיוחדות אלו [של חתן בר המצוה וחתן קודם הנישואין] הוא, כדי שתוספת הקדושה הנצרכת לאדם מכאן והלאה, תימשך מקדושת השבת. אשר כמו כן הוא עניין סעודת שלום זכר, בליל שבת שקודם המילה. כדי להמשיך את תוספת הקדושה הנצרכת מקדושת יום השבת. **דברי אדמו"ר שליט"א:** בעת שאדמו"ר שליט"א עיין בדפים אלו הוסיף, שבהיות שאין דרך לדבק בה' ובקדושתו בלא דבקות במדותיו ובמדת ההשפעה. על כן מנהג נכון הוא שבכל ג' תוספות הקדושה הנ"ל (שלום זכר, ועליות בר מצוה וחתן לתורה), נותנים בעלי השמחה קידוש למתפללים. כלומר, שאחר **שרצו לקבל** עליה וכיו"ב שאר כיבודים, הרי הם **משפיעים** לכל הציבור. דהיינו, תיקון מדת הקבלה במדת ההשפעה. עוד הוסיף, שכן הוא גם ביארציט. שיש צורך למתק ולתקן את רצון בעל היא"צ לקבל עליה וכיו"ב, על ידי השפעה לכלל הציבור. שהוא עניין נתינת ה"תיקון"

מראה מקום בזוהר: אדם ובהמה: כדברי הזוהר כאן (תזריע ל"ה-ל"ו), בביאור ח' ימים לפני המילה וח' ימים לקרבן בהמה, איתא גם בזוהר אמור (סולם אות נ"ג). להלן לשון הסולם (שם): "אדם ובהמה תושיע ה'". היינו, בהשוואה אחת. שגם הארות השמאל המכוננות בהמה, מקבלים תקונם. אדם ובהמה, הרי העמידו, מי שהוא אדם ומשים עצמו כבהמה. אבל אדם ובהמה פירוש, דין אדם ודין בהמה אחד הוא. **אדם**, ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. **בהמה**, והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה'. מטעם, כדי שיעבור עליהם שבת אחד. וכבר העמידוהו. (כ"ל תזריע אות ל"ו ברע"מ). עכ"ל הסולם (אמור אות נ"ג). **קול ודבור**: זוהר רע"מ פנחס (סולם אות רפ"ב, מאמר קול ודבור, וז"ח יתרו ת"ק, מאמר קול ודבור).

על אלו דברים נגעים באים

(בלק, סולם אות שפ"ה)

(שפה): עד דהוו אזלי, אמר רבי אבא, הא תנינן, על חד סרי מלין נגעין אתיין על בני נשא. ואלין אינון: על ע"ז. ועל קללת השם. ועל גלוי עריות. ועל גניבה. ועל לשון הרע. ועל עדות שקר. ועל דינא דמקלקל ית דינא. ועל שבועת שוא. ועל דעאל בתחומא דחבריה. ועל דמחשב מחשבין בישינן. ועל דמשלח מדנים בין אחים. ואית דאמרי, אף על עינא בישא. וכלהו תנינן במתניחא.

הסולם

(שפה): בעוד שהיו הולכים, אמר ר' אבא, הרי למדנו על י"א דברים באים נגעים על בני אדם. ואלו הם, על עבודה זרה, ועל קללת השם, ועל גילוי עריות, ועל גניבה, ועל לשון הרע, ועל עדות שקר, ועל דיין המקלקל את הדין, ועל שבועת שוא, ועל הנכנס לתחום חבירו ועל החושב מחשבות רעות, ועל המשלח מדנים בין אחים. ויש אומרים, אף על

דחקל תפוחין קדישין. ולכן עושין סעודת זכר, לרמז על זה כי על פי אותה סעודה בא שפע קודש על הזכר להכנס לבריתו של אברהם אבינו ע"ה. עכ"ל ספה"ק עבו"י (פר אמור).

כסא של אליהו ותקון חופה נאה: אגב עניין חשיבות השמחה שבמצוות מילה, עוד איתא בזוהר תרומה (דלהלן), שלומד את עניין קישוט החופה לכבוד השכינה, כמ"ש "שהשמחה במעונו", מהכנת כסא נאה לאלהיה במצות מילה. להלן לשון הסולם (תרומה, אות תשפ"ח-תשפ"ט): "ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים" וכו'. כעין זה כלה למטה, צריכים לתקן חופה לכיסוי בתיקון יפה לכבוד כלה האחרת, שהיא השכינה, הבאה לשרות שם בשמחה על כלה התחתונה. (תשפ"ט): ומשום כבודה של כלה העליונה היא צריכים לעשות חופה נאה בכל תיקוני היופי לזמן את כלה העליונה שהיא השכינה, לחופה הזו. כי כמו שבכל מילה של ברית למטה, צריכים לתקן כסא שניה ביופי, לבעל הקנאה של אות ברית שבא שמה, דהיינו אליהו, אף כאן בכל חופה, צריכים תיקונים של יופי למכסה על החופה, לכבוד סתם כלה, שהיא השכינה. עכ"ל הסולם (תרומה תשפ"ח-תשפ"ט). ידוייק לשון הזוהר "כמו שבכל מילה של ברית למטה" וכו', היינו שלומד לכל חופת נישואין מכסא של אליהו. שכל זה הוא כעניין השמחה המחויב בשניהם.

ביאור נוסף ע"פ סוד: תוספת ביאור לחשיבות השמחה במצוות מילה, יעוין בהקדמת ספר הזוהר (סולם אות רכ"ה, ד"ה והנה אדם הראשון נולד מהול). ובמראות הסולם (שם, אות י"א). כן יעוין בזוהר משפטים (סולם אות תנ"ח), ששבת וברית מילה רשומים בצדיק שהוא ספירת יסוד וכו'. בזה יובנו במקצת דברי הזוהר הנ"ל בחיבור קדושת השבת וברית מילה. כן איתא גם בזוהר בחוקותי (סולם אות נ"ג-נ"ה), שמפרש כאחד את ג' הבריות תורה, שבת וברית מילה. עוד יעוין בזוהר חדש וישב (סולם אות ג-ד), שמפרש את ברית שבת וברית מילה שהם במדרגת צדיק דהיינו ספירת יסוד.

עין הרע. וכולם למדנו במשנה. (בלק, סולם אות שפ"ה).

[על י"א דברים נגעים באים: יש להתבונן בדברי הזוהר כאן, שמפרט ברשימה את הדברים שבסבתן באים נגעים על האדם. כלומר, שנוסף על דיבור לה"ר הידוע לכל, עוד ישנם עשרה דברים המסבבין נגעים לאדם. סך הכול מונה הזוהר כאן אחד עשר דברים. חלק מהם במחשבה, בדבור ובמעשה.

על שבעה דברים נגעים באים: בגמ' מסכת ערכין (דף ט"ז ע"א), נזכרים ז' דברים שבסבתן נגעים באים. להלן לשון הגמ': א"ר שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן. על שבעה דברים נגעים באין על לשון הרע ועל שפיכות דמים ועל שבועת שוא ועל גילוי עריות ועל גסות הרוח ועל הגזל ועל צרות העין וכו', עכ"ל כן נזכר גם בגמ' מסכת כריתות (דף כ"ו ע"א), על ז' דברים נגעים באים. סימן: גג"ג ששל"ץ. היינו סימן שמותם: גילוי עריות, גסות הרוח, גזל, שפיכות דמים שבועת שוא לשון הרע צרות עין.]

מעשה פטירת ר"א הגדול

(וירא, סולם אות ל"ב-ל"ח)

(לב): תנו רבנן פשחלה רבי אליעזר הגדול, ההוא יומא ערב שבת הנה, ואותיב לימיניה הורקנוס בריה, והנה מגלי ליה עמיקתא ומסרתא, והוא לא הנה מקבל בדיעתיה מלייא, דחשיב כמטורף בדיעתיה הנה. כיון דחמא דדעתא דאבוי מתישבא עלוי, קביל מגיה מאה ותמנין ותשעה רזין עלאין. (לג): פד מטא לאבגי שיש דמתערבי במיא עלאה, בכה רבי אליעזר ופסק למימר, אמר קום התם ברי. אמר ליה אבא למה. אמר ליה חזינא דאוחית ושמהרן חלף מן עלמא. אמר ליה זיל ואימא לאמך דתסתלק תפלאי באמת עלאה, ובתר דאסתלק מן עלמא, ואיתי הקא למחמי להון, לא תבכי. דאננן קריבין עלאין, ולא תתאין. ודעתא דבר נש לא ידע בהו. (לד): עד דהוו יתבי, עאלו חפימי דרא למבקר ליה,

אוליט להו על דלא אתו לשמשא ליה דתנינן גדולה שמושה יותר מלמודה. עד דאתא רבי עקיבא, אמר ליה עקיבא עקיבא למה לא אתית לשמשא לי. אמר ליה רבי לא הנה לי פנאי. ארתח אמר אתמהה עלך אי תמות מיתת עצמך. לטייה דיהא קשה מפלהון מיתתיה. (לה): בכי רבי עקיבא ואמר ליה רבי אוליף לי אורייתא. אפתח פומיה רבי אליעזר במעשה מרפכה. אתא אשא ואסחר לתרוויהון. אמרו חפימיא שמע מינה דלית אנן חזיין וכדאין לך, נפקו לפתחא דברא ותיבו תמן, הנה מה דהנה ואזל אשא. (לו): ואוליף בבקרת ענה תלת מאה הלכות פסוקות, ואוליף ליה רי"ו טעמים דפסוקי דשיר השירים. והוו עינוי דרבי עקיבא נחתין מיא. ואתחזר אשא כקדמיתא. פד מטא להאי פסוקא (שיר השירים ב) "סמכוני באששות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני", לא יכיל למסבל רבי עקיבא, וארים קליה בבכיייתא וגעי, ולא הנה ממלל מדחילו דשכינתא, דהנות תמן. (לז): אורי ליה כל עמיקתא ורזין עלאין דהנה ביה בשיר השירים. ואומי ליה אומא, דלא לישתמש בשום חד פסוק מגיה כי היכי דלא ליחריב עלמא קודשא בריה הוא בגיניה. ולא בעי קמיה דישתמשון ביה (*דפו"י דף צט ע"א) ברייתי, מסגיאות קדושתא דאית ביה. לבתר נפיק רבי עקיבא וגעי ונבעין עינוי מיא, והנה אמר, ווי רבי, ווי רבי, דאשתאר עלמא יתום מנה. עאלו כל שאר חפימיא גביה ושאלו ליה ואתיב להון. (לח): הנה דחיק ליה לרבי אליעזר, אפיק תרי דרועוי ושונינן על לביה. פתח ואמר, אי עלמא, עלמא עלאה חזרת לאעלא, ולאגנזא מן תפאה, כל נהירו ובוצינא. ווי לכוון תרי דרעי, ווי לכוון תרי תורות, דישתפחון יומא דין מן עלמא. דאמר רבי יצחק כל יומי דרבי אליעזר הנה נהירא שמעתא מפומיה פיומא דאתיהיבת בטורא דסיני. (לט): אמר אורייתא גמריית, וחקמתא

עליונים ולא תחתונים, ודעת אנוש לא משיג בזה. (לד): עוד שהם יושבים, נכנסו חכמי הדור לבקרו וקלל אותם על שלא באו אליו לשמשו, דתנן, גדולה שמושה יותר מלמודה. בינתים בא רבי עקיבא. אמר לו עקיבא עקיבא, למה לא באת לשמשיני. א"ל, רבי, לא היה לי זמן פנוי. כעס ואמר, תמה אני עליך אם תמות מיתת עצמך. וקללו שמיתתו יהיה קשה מכולם. כלומר, שקלל גם את שאר חכמים שלא באו לשמשו, שלא ימותו מיתת עצמם, ואמר, שמיתת ר"ע תהיה קשה מכולם. (לה): בכה ר"ע ואמר לו, רבי, למדני תורה. פתח פיהו רבי אליעזר במעשה מרכבה. בא אש וסבבה את שניהם. אמרו החכמים, משמע מזה, שאין אנו ראויים וכדאים לזה, דהיינו לשמוע עתה דברי תורתו. יצאו להפתח שבחוץ וישבו שם, היה מה שהיה והלך האש. (לו): ואוליף בבהרת עזה וכו': ולימד, בסוד, **בהרת עזה כשלג** [הלכות מראות נגעים], **שלש מאה הלכות פסוקות**, ולימדו רי"ו טעמים שבהפסוקים שבשיר השירים. ועיניו של ר' עקיבא היו מורידות מים. וחזר האש והקיפם כבתחילה. כשהגיע להפסוק "סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני", לא היה יכול עוד ר' עקיבא לסבול, ונשא קולו בבכי וגעה כמו שור, ולא היה יכול לדבר מפחד השכינה שהיתה שם. (לז): ולימד אותו כל עמוק, וסודות עליונים, שיש בשיר השירים והשביע אותו שבועה, שלא ישתמש בשום פסוק שבו, בשביל שלא יחריב הקב"ה את העולם בסבתו, כי אין רצון לפניו שישתמשו בו הבריות, מרוב קדושה שיש בו. אחר כך, יצא ר' עקיבא, וגעה, ועיניו נובעות מים. ואמר, ווי רבי ווי רבי, שהעולם ישאר יתום ממך, נכנסו אצלו כל שאר החכמים, ושאלו אותו והשיב להם בדברי תורה. (לה): נעשה צר לו לרבי אליעזר. הרים שתי זרועותיו ושם אותן על לבו, פתח ואמר, ווי

סְבָרִית, וְשִׁמוּשָׁא עֲבָדִית. דְּאֵלוּ יְהוֹן פֶּל בְּגִי אֵינְשָׁא דְעֵלְמָא סוֹפְרִים, לֹא יְכַלִּין לְמַכְתָּב, וְלֹא חֲסָרֵי תְלַמִּידֵי מַחְכְּמֵי, אֲלֵא כְּכוּחֵלָא בְּעֵינָא. וְאֵנָּא מְרַבּוּתֵי אֲלֵא כְּמֵאן דְּשָׁתִי בְּיָמָא. וְלֹא הָוָה, אֲלֵא לְמִיתֵן טִיבוּתָא לְרַבּוּהֵי יְתִיר מְנִיָּה. וְהוּוּ שְׁאֲלִין מְנִיָּה בְּהוּוּא סַנְדְּלָא דִּיבּוּם, עַד דְּנִפְק נְשָׁמְתִיה וְאָמַר טְהוּר. וְלֹא הָוָה תְּמֵן רַבִּי עֲקִיבָא. פֶּד נִפְק שִׁבְתָּא אֲשִׁפְחִיה רַבִּי עֲקִיבָא דְּמִית, בְּזַע מְאֵיָּה וְגִרִיר כֹּל בְּשָׂרִיה וְדָמָא נְחִית וְנָגִיד עַל דִּיּוֹקְנִיָּה. הָוָה צּוּח וּבְכִי, נִפְק לְבָרָא וְאָמַר, שְׁמִיא שְׁמִיא, אָמְרוּ וּלְסִיָּהֲרָא לְשִׁמְשָׁא דְּנִהֲרִוּתָא דְּהוּוּ נִהִיר יְתִיר מְנֵהוּן הָא אֲתַחֲשָׁף. (דפ"ו) מדרש הנעלם, זוהר ח"א דף צ"ח ע"א - צ"ח ע"ב)

הסולם

[המעשה דלהלן הנז' בזוהר וירא מובא כאן (בפניני זוהר לפרשת תזריע), כיון שבו נזכר שרבי אליעזר הגדול דרש שלש מאות הלכות פסוקות בהלכות בהרת עזה, שהם מראות נגעים, שנאמרו בתורה בפרשת תזריע]

(לב): תנו רבנן כשחלה כשחלה רבי אליעזר הגדול ונטה למות, אותו היום היה ערב שבת והושיב לימינו את הורקנוס בנו. והיה מגלה אליו עמוקות ונסתרות, והורקנוס לא היה מקבל ממנו בתחילה בדעה מלאה, כי חשב שדעתו אינה מיושבת עליו, לאחר שראה שדעתו של אביו מיושבת עליו, קבל ממנו מאה ושמונים ותשעים סודות עליונים. (לג) כשהגיע להסוד של אבני שיש המתערבים במים עליונים בכה רבי אליעזר והפסיק מלדבר. אמר קום ולך שמה בני. אמר לו למה. אמר לו אני רואה שאמהר לעבור מהעולם, אמר לו לך ואמור לאמך, שיסתלקו התפילין שלי למקום עליון. כלומר, שרמז לה על הסתלקותו, ואחר שאסתלק מהעולם, ואבא [אבא] כאן לראות אותם היינו לבני המשפחה. לא יבכו [שלא יבכו], כי הם עמי קרובים

תזריע (סולם אות קס"ב), שיש מי שלמד בהלכות בהרת עזה כשלג שלוש מאות הלכות.

רבי אליעזר הגדול: רבי אליעזר הגדול הוא רבו של רבי עקיבא, ודבריו כתובים בספר פרקי דרבי אליעזר. אלא, שבמחלוקת החכמים בעניין תנורו של עכנאי, חלקו עליו רוב החכמים. שהיה רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאים, ולא קבלו את הוכחותיו [שאמר חרוב יוכיח, אמת המים תוכיח, כתלי ביהמ"ד יוכיחו. גם בת קול משמים יצאה ואמרה כמותו, ואמרו חכמים לא בשמים היא]. לבסוף נידוהו חכמי הדור, כדאיתא כל זה בגמ' מסכת בבא מציעא (דף נ"ט ע"ב, ונזכר גם במסכת ברכות דף י"ט ע"א).

מראה מקום: כדברי הזוהר וירא בענין פטירת ר"א הגדול וכו', נזכר גם בגמ' ועוד [בכמה שינויים]: גמ' מסכת סנהדרין (דף ס"ח ע"א). מסכת כלה (פרק ו). אבות דרבי נתן (פרק כ"ה ג).

שלוש מאות הלכות בבהרת לבנה

(תזריע, סולם אות קס"ב)

"וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרָם
בְּהַרְתָּ בְּהַרְתָּ לְבִנְתָּ" (תזריע, ויקרא י"ג
ל"ח). זוהר: (קסב): "וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה
בְּעוֹר בְּשָׂרָם בְּהַרְתָּ וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר,
כְּסִילְתָּא דְמוֹקְפֵי בְּבִהַרְתָּ עֲזָה, חֵיזוּ תְּגִינְא,
וּבְחֵיזוּ אֲתִדְן, בְּאֵינֵן גְּוֹנִין. אָמַר רַבִּי יִצְחָק ש'
טְעָמִי אֵית מֵאן דְּגָרִיס בְּבִהַרְתָּ עֲזָה. וְכִלְהוּ
אוּלִּיפְנָא מֵאבָּא, בְּר חֵיזוּר (חֵיזוּר) חַד סָאִיב,
סְהָדָא חַד. תְּרִין, תְּרִי סְהָדִי, וְדָכִי. מִכָּאן
וְלְהִלְאָה, אָפִילוּ מֵאָה פְתָרִי, וְתָרִי כְּמֵאָה. וְדָא
אוּלִּיפְנָא לְבַתְרָא דְכְתִיב, "לֹא יָקוּם עַד אֲחָד
בְּאִישׁ וְגו', עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים" וְגו' (שופטים,
דברים י"ט ט"ו).

הסולם

(קסב): "וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרָם
בְּהַרְתָּ בְּהַרְתָּ לְבִנְתָּ". ר' יוסי אמר, החריפות

עולם, עולם העליון חזר לסלק ולגנוז, כל אור
וכל הארה מן עולם התחתון, כמו שהיה
מטרם ביאתו להעולם. ווי לכם שתי זרועות,
ווי לכם שתי תורות, שתהיו נשכחים ביום הזה
מן העולם. והזהר מסיים על זה, ואומר שאמר
רבי יצחק, כל ימיו של רבי אליעזר, היתה,
ההלכה מאירה מפיו כיום שניתנה על הר סיני.
(לט): אמר רבי אליעזר, תורה למדתי וחכמה
הבנתי ושימוש תלמידי חכמים. עשיתי,
שאפילו כל בני העולם יהיו סופרים, לא
יספיקו לכתבם. ולא חסרו תלמידי מחכמתי
אלא כמכחול בעין, כשיעור הטפה שהעין
מוציאה כנגד טפת המכחול שנכנסה בה, ואני
לא חסרתי מחכמת רבותי אלא כשיעור מי
ששותה בים. ומסיים על זה הזוהר, ולא אמר
זה, אלא כדי להחזיק טובה לרבותיו יותר
מעצמו. כלומר, מה שאמר שהוא החסיר
מרבותיו כשותה בים, שהיא שיעור גדול
ממכחול בשפופרת, שאמר על תלמידיו. היינו
כדי להחזיק טובה לרבותיו יותר מעצמו. (מ):
והיו שואלים ממנו בדינו של סנדל ד'בום:
[כאשר מקיימים מצוות חליצה במקום מצוות יבום],
אם מקבל טומאה, עד שיצאה נשמתו ואמר
טהור. ולא היה שם רבי עקיבא, בשעת
פטירתו. במוצאי שבת מצאו ר' עקיבא שמת,
קרע את מלבושיו. וגרד את בשרו, ודם היה
יורד ונמשך על זקנו, והיה צועק ובוכה יצא
לחוץ ואמר: שמים שמים, אמרו אל השמש
והלבנה, אשר האור שהיה מאיר יותר מהם,
הנה נחשך. (וירא, סולם אות ל"ב ל"ח).

[מאמר כשחלה רבי אליעזר: מעשה פטירת רבי
אליעזר הגדול מובא כאן, כיון שנזכר בו שדרש
באותו היום שלוש מאות הלכות בעניין בהרת עזה
כשלג, דהיינו בהלכות מראות נגעים, שנאמרו
בתורה בפרשת תזריע. **אגב אורחא:** ידוייק לשון
הזוהר כאן (וירא סולם אות ל"ח), שנזכר שמו של רבי
יצחק. שלכאורה הוא רבי יצחק האומר בזוהר פרשת

מאות טעמים בבהרת עזה. שכן גם בזוהר וירא הנ"ל (סולם אות ל"ח), נזכר שמו של רבי יצחק. מכאן שרבי אליעזר הגדול הוא שלמד כן. כדאיתא גם בגמ' מסכת סנהדרין (דף ס"ח ע"א).

טעם שאין שמו של ר"א ניכר כאן: עוד ידוייק בזה לשון הזוהר כאן (תזריע אות קס"ב), שרבי יצחק אינו מזכיר את שמו של רבי אליעזר הגדול, שהוא זה שדרש שלוש מאות הלכות בבהרת עזה. אולי אפשר לבאר טעם הדבר, מפני הנדוי שנידוהו חכמים. כדאיתא בגמ' מסכת סנהדרין הנ"ל, שכאשר חכמי הדור נכנסו אצלו לפני פטירתו מן העולם, ישבו לפניו ברחוק ד' אמות. פירש"י (שם), מפני הנדוי שברכוהו (שנידוהו) במחלוקת תנורו של עכנאי, כנזכר בגמ' מסכת בבא מציעא (דף נ"ט ע"ב). כלומר, מפני שאז היה ר"א בנידוי, ורבי יצחק רצה שיקבלו את ההלכות האלו, לא הזכיר כאן את שמו. כעין זה איתא בגמ' מסכת שבת (דף כ"א ע"ב), בעניין נר חנוכה. האם כשכבה צריך לחזור ולהדליקו [כתבה זקוק לה או אין זקוק לה]. אמרוהו רבנן לאביי בשם ר' ירמיה שכבתה אין זקוק לה ולא קיבלה. כאשר אמרו לאביי את הלכה זו בשם ר' יוחנן, קיבלה. יש שפרשו טעם הדבר, כיון שבאותו זמן הורחק רבי ירמיה מבית המדרש. כדאיתא בגמ' מסכת בבא בתרא (דף כ"ג ע"ב), על דברי המשנה (שם) בעניין גזול שנמצא מדדה מחוץ לשוּבך. עד נ' אמה הוא שייך לבעל השוּבך. יותר מכאן הרי הוא של מוצאו. בעי ר' ירמיה. רגלו אחת בתוך נ' אמה ורגלו אחת חוץ מחמשים אמה מהו. ועל דא אפקוהו לרבי ירמיה מבי מדרשא [הוציאוהו לר' ירמיה מביהמ"ד]. ויש מן המפרשים שפרש, שעל כן לא קיבל אביי את ההלכה בשם ר' ירמיה משום שהיה אז מחוץ לביהמ"ד. כעין זה מבואר בספר **אמרי שמאי** מועדים, חנוכה, אות רל"ח.

אמרי שמאי: כל שלוש מאות שבש"ס: בספר **אמרי שמאי** (מזקני הרה"ג ר' שמאי גינזבורג צ"ל, כרך א', מסכת פסחים דף ס"ב ע"ב, ד"ה תלת מאה שמעתתא),

המרוכה בבהרת עזה, שנאמרו בה תלת מאה הלכות פסוקות (כנ"ל וירא אות ל"ו) למדנו, שהוא במראה [חיזו תְּנִינָא], ובמראה נידון באלו אפנים המרובים. **א"ר יצחק**, שלש מאות טעמים יש מי שלומד בבהרת עזה. וכולם למדתי מאבי, חוץ, במה ששערה אחת שחורה, עודו טמא מטעם שהוא עד אחד, שתי שערות שחורות הן ב' עדים, והוא טהור. ומכאן והלאה, אפילו מאה שערות הן כשתים, ושתי שערות הן כמאה, שזה למדתי אח"כ, מטעם שכתוב, "לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת וגו'. על פי שני עדים" וגו'. כסילתא, הוא חריפות מלשון המסולתין שבכם. (ספרי דברים) שפירושו המחודדים שבכם. דמוקפי, הוא מלשון הנזכר בגמ' (מסכת פסחים תתי"ג ע"א): וקפוי לעוה"ב, שפירושו הרבה בשפע. (תזריע, סולם אות קס"ב).

[**בהרת עזה כשג:** יש להתבונן בדברי הזוהר כאן (תזריע קס"ב), שמזכיר בתחילת דבריו את לשון הפסוק "ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות בהרות לבנות", וממשיך בעניין בהרת עזה, שהיא בהרת עזה כשג, הנז' במסכת נגעים (משניות סדר טהרות א' א'). שלכאורה לימוד מקור דין בהרת עזה מפסוק זה אינו כדברי הגמ' מסכת שבועות (דף ו' ע"ב). שם נלמד דין בהרת עזה כשג מלשון הפסוק "ואם בהרת לבנה היא בעור בשרו" וגו' (תזריע, ויקרא י"ג ד'). וזה לשון הגמ' (שם): ומנלן דבהרת עזה היא. אמר אביי אמר קרא "ואם בהרת לבנה היא". היא לבנה ואין אחרת לבנה [ובהירה כמותה], עכ"ל הגמ'. שמדברי הזוהר כאן משמע לכאורה, שדורש את כפילות לשון הפסוק "בהרות בהרות לבנות". שבהרות לבנות רבות, הן כפתיתי שלג. והיא בהרת עזה כשג.

שלש מאות הלכות: כדברי הזוהר כאן (תזריע קס"ב), איתא בזוהר וירא (סולם אות ל"ו), מאמר כשחלה רבי אליעזר. ידוייק לשון הזוהר תזריע כאן, שרבי יצחק הוא האומר שיש מי שלומד שלוש

אטיין, ולא יסורין דאהבה ניהו. (עב): א"ר יוסי, מאן לן. א"ר חייא, דכתיב "טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת" (משלי כ"ז ה). אי ההיא תוכחת מאהבה, מסותרת מבני נשא. כגוונא דא מאן דאוכח לחבריה ברחימותא, בעי לאסתרא מלוי מבני נשא, דלא יכסוף מנייהו חבריה, ואי מלוי אינון באתגלייא קמי בני נשא, לאו אינון ברחימותא. (עג): כך קב"ה כד אוכח לבר נש, בכלא אוכח ברחימותא, בקדמיתא מחי ליה בגרמיה דלגו. אי הדר ביה, מוטב. ואי לאו מחי ליה תחות תותביה, ואלין אקרון יסורין דאהבה, אי הדר ביה מוטב, ואי לאו מחי ליה באתגלייא באנפוי, קמי כלא, בגין דיסתכלון ביה, וינדעון דהא חטאה איהו, ולא רחימא דמאריה הוא.

הסולם

(עא): בוא וראה, שכתוב, "אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת". הרי ג' מינים כאן, וכולם נקראים נגע צרעת, ז"ש, "והיה בעור בשרו לנגע צרעת". מהו נגע צרעת. הוא סגירו, דהיינו כתרגומו, וזה יורה לשון סגורה, שסגור הוא בכל, כלומר שהנגע מכוסה וסגור מעין רואה, וכתוב על זה "והובא אל אהרן הכהן" וגו'. אבל אלו נגעים הנראים לחוץ, כתוב, "וראהו הכהן וטמא אותו". כי ודאי אלו הנראים לחוץ לבני אדם, באים מצד הטומאה ואינם יסורים של אהבה. (עב): א"ר יוסי, מאין לנו זה. א"ר חייא, שכתוב, "טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת", שפירושו, טובה תוכחת מגולה ואם התוכחה היא מאהבה, היא מסותרת מבני אדם. כעין זה מי שמוכיח את חבריו באהבה, צריך להסתיר דבריו מבני אדם, שחברו לא יתבייש מהם. ואם דבריו הם בגלוי לפני בני אדם, אין הם באהבה. (עג): כך הקב"ה כשהוא מוכיח את האדם, מוכיחו באהבה בכל, תחילה מכה אותו בגופו מבפנים. אם חזר בו טוב, ואם לא,

הביא את פירושו רשב"ם במסכת פסחים (דף ק"ט ע"א, ד"ה משוי שלוש מאות), על דברי הגמ': א"ר לוי משאוי שלוש מאות פרדות לבנות היו מפתחות בית גזיו של קורח וכו'. וזה לשונו: משוי שלוש מאות- לאו דוקא, וכן כל שלוש מאות בש"ס, עכ"ל הרשב"ם. עוד הזכיר שם (באמרי שמאי הנ"ל), רשימת מראה מקום הנז' בהם מספר שלוש מאות. כגון: שלוש מאות הלכות במגדל הפורח באויר (מסכת חגיגה ט"ו ע"ב). שלוש מאות תשובות בצרת הבת (מסכת יבמות ט"ז ע"א), ג' מאות משלי שועלים (מסכת סנהדרין ל"ח סוף ע"ב). ג' מאות הלכות בבהרת עזה (מסכת סנהדרין דף ס"ח ע"א), ועוד. וצע"ק, האם אפשר לומר כן גם במספר ש' הלכות בבהרת עזה, מצד שמספר זה נזכר בזוהר ובגמ' כאחד. ובדרך כלל בזוהר לכל מספר יש משמעות ושורש בספירות עליונות שכנגדו. כלומר שהמספר אינו כמותי אלא ערפי. כגון מהלך חמש מאות שנה שבין רקיע לרקיע, המתפרש בסוד הספירות ועוד.

מראה מקום: שלוש מאות הלכות בבהרת עזה: זוהר וירא (סולם אות ל"ו). תזריע (סולם אות קס"ב). גמ' מסכת סנהדרין (דף ס"ח ע"א). מסכת כלה (פרק ו). אבות דרבי נתן (פרק כ"ה ג).

תוכחה מגולה ואהבה מסותרת

(תזריע, סולם אות ע"א-ע"ג)

"אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים" (תזריע, ויקרא י"ג ב). זוהר: (עא): תא חזי, דכתיב "אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת. הא ג' זינין הכא, וכלהו אקרון נגע צרעת, הה"ד "והיה בעור בשרו לנגע צרעת". מאי נגע צרעת. סגירו. סגירו בכלא, וכתיב "והובא אל אהרן הכהן" וגו'. אבל אינון דיתחזון לבר כתיב, "וראהו הכהן וטמא אותו". דהא ודאי אינון דיתחזון לבר בבני נשא, מסטרא דמסאבא קא

השלימה כזו. והיה מבין ומביט וצופה את הטוב והחסד אשר עשה אתו הבורא ית' וית' בזה. וזה טובה תוכחת מגולה הבאה מאהבה מסותרת, רצונו לומר, מחמת שאהבה וחסד מסותרת וגנוזה בתוכה כנ"ל שבאמת הכל הוא לטובתו: או י"ל על זה הכתוב. טובה תוכחת מגולה, היינו שיכול האדם לעשות מהתוכחת מגולה טובה, ולהמתיק מעליו את הדינים ע"י האהבה מסותרת. ר"ל ע"י שמאמין באמונה שלימה כי הטובה והחסד טמיר וגנוז בגוויה. ומאתו לא תצא הרעות רק הכל הוא לטובתו. ובזה מבטל הדינים מעליו. ותפקחנה עיניו והיה רואה ומבין לפעמים הטוב וגודל החסד שימשך לו מזה וכו', עכ"ל אוהב ישראל.]

[מורחב] **זהובא אל הכהן**

(תזריע, סולם אות ק"ז-ק"ח)

"נָגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֵל הַכֹּהֵן" (ויקרא י"ג ט'). זוהר: (קז): אָמַר רַבִּי יִצְחָק תָּא תַּוּזִי, קַיּוּמָא דְעֵלְמָא דְעֵלְאִין וְתַתְּאִין, הוּא קַרְבְּנָא. נִיּוּחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמֵאֵן אֲתַחֲזִי לְמַקְרַב קַמִּיהּ הָאִי נִיּוּחָא, הָוִי אוּמַר הָאִי אָדָם, דְּיַקְרִיא מַפְלָא. אָמַר לִיהּ אִי הָכִי, הָא פְתִיב, "אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְגו', וְהָיָה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת" (שם, י"ג ב'). אָמַר לִיהּ, לְהָאִי פְעִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַכְּפָאָה וְתִיר מַפְלָא, דְּמֵאֵן דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא עֲלֵאָה דְכֻלְהוּ, לָא לִיתִיב הָכִי. (קח): וּבְגִין פְּךָ פְתִיב בְּאָדָם, "וְהוּבָא אֵל הַכֹּהֵן". וּבָא לָא פְתִיב, אָלָא וְהוּבָא, דְכָל מֵאֵן דְּחָמִי לִיהּ, אֲתַחֲזִיב בֵּיהּ לְאַקְרוּבִי קָמִי פְתִנָא, דְּדִיּוּקְנָא קְדִישָׁא לָא לִיתִיב הָכִי. וּכְתִיב "אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בוֹ נֹגַע וְגו' (שם, י"ג כ"ט)", "וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ בְּהָרוֹת" וְגו' (שם, י"ג ל"ח), וְלָא פְתִיב בְּהוּ וְהוּבָא.

הסולם

(קז): אמר ר' יצחק, בוא וראה, הקיום של העולם, של העליונים ושל התחתונים הוא קרבן, שהוא נחת של הקב"ה, ומי ראוי

מכה אותו תחת מלבושיו. ואלו נקראים יסורים של אהבה, אם חזר בו טוב, ואם לא, מכה אותו בגלוי, בפניו לפני כל, כדי שיסתכלו בו וידעו שהוא חוטא, ואינו אהוב של אדונו. (תזריע, סולם אות ע"א-ע"ג).

[סדר הנגעים ותוכחת ה': יש להתעמק בדברי הזוהר כאן, שמחלק בין הסוגים השונים של נגע הצרעת. שיש מהם הנקראים יסורים של אהבה מה שאין כן אלו הנגעים הנראים לחוץ שהם מצד הטומאה ואינם יסורים של אהבה. עוד יש להתבונן בדברי הזוהר שמשווה את דבריו הנ"ל, לתוכחה מגולה או מסותרת. שכאשר אדם מוכיח את חברו, אם התוכחה היא מתוך אהבתו אליו עליה להיות מסותרת מבני אדם. אשר זה הסימן לכוונת המוכיח. מה שאין כן כאשר אדם מוכיח את חברו בתוכחה מגולה ובקול גדול. שהמוכיח את חברו בקול גדול, יש לו לבדוק את עצמו האם התוכחה באה מצד האהבה והקדושה או ח"ו אינה כן. כיון שהתוכחה הבאה מן הצד הנכון אינה מושמעת אלא לאדם אליו היא מיועדת בלבד. כלומר, שכעס ותוכחה בקול רם באים כרוכים יחד, לעומת שיקול הדעת ודברי חכמים הנשמעים בנחת.

חסידות: טובה תוכחת מגלה מאהבה מסותרת: בספה"ק אוהב ישראל (פרשת וארא), ביאר את ב' חלקי הפסוק יחד. שהטובה בתוכחה מגולה היא, כאשר היא באה מתוך אהבה פנימית מסותרת. להלן לשון ספה"ק אוהב ישראל: הנה כתיב (איכה ג, לח) "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב". היינו, שכאשר בא אל האדם איזה סיבה לא טובה וצרה או דחקות ח", הכל הוא לטוב לו. אך טוביה גנוז בגוויה [הטוב גנוז בתוכו]. וכל איש מזרע ישראל מחויב להאמין בזה שהכל הוא לטובתו מאת הש"י וית'. אשר דרכו להיטיב לברואיו ובפרט לזרע ישראל עם סגולתו. אך כעת הזאת עדיין לא נתגלה הטובה והחסד ההוא. והוא טמיר וגנוז מחמת שהאיש הלזה עדיין אינו ראוי לטוב זה. וכאשר יגיע האדם לשכל ואמונה כזו בלב שלם. אז היה יכול להמתיק מעליו הדינים באמונתו

בכדי שיקבל ממנו את טהרתו. כלומר, שהרבה שלוחים יש לקב"ה [הרבה שלוחים למקום], כדאיתא בגמ' מסכת תענית (דף י"ח ע"ב, וברשי פרשת בשלה, שמות ט"ז ל"ב), הנשלחים בדרכים שונים, כדי לגרום לאדם לבא לבקש את טהרתו מנגע הכללי של עוה"ז. שעיקרו של נגע זה הוא, שינוי הצורה בין האדם לקב"ה, בסבת הימשכות האדם אחר רצונותיו העצמיים לעצמו [כמבואר בהקדמת הסולם לספר פמ"ס אות י"ט, כדלקמן].

טעם הדבר המפורש בזוהר כאן הוא, כדי שצורת אדם שהיא צורה עליונה לא תשב כך. שבא להוציא מכלל זה את הנקראים בשם איש, שהוא שם שמדרגתו נמוכה ממדרגת אדם. כלומר, שמצד נמיכות השגתם אינם מסוגלים עדיין להבין מהו נגע העולם הזה. משמעות הדברים היא בב' עניינים. א', על פי שיטת רשב"י בזוהר ובגמ' (כדלקמן), שישראל נקראים אדם ואין אוה"ע נקראים בשם זה. ב', שנוסף על המבואר בזוהר כאן בנגע צרעת שבאדם, כן יש לכל אדם להבין בכל המאורעות העוברים עליו, שמטרתם האחת היא להביאו אל ה', בכדי שיקבל את טהרתו. כלומר שכך צריך כל הזוכה להיקרא בשם אדם, לפקוח את עיניו ולהבין בכל נגע וכיו"ב הבא עליו, שהוא שלוח מאת ה' להביאו אליו, כדי שצורה עליונה של השם אדם שבו, לא תשב ותישאר כך בלא טהרה. מכאן, שזכות זו להיות מובא אל הכהן לקבל את טהרתו מידו, שמורה רק למי שיש בו זכות ונקרא בשם אדם. שלא כל אחד זוכה לכך [לאו כל איניש זכי לכך], אלא, אותם שזכו לאהבתו ית'. כמ"ש: "מוסר ה' בני אל תמאס וגו': כי את אשר יאהב ה' יוכיח וְכָאֵב אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵאָדָם" וגו' (משלי ג' י"א-י"ג).

שיטת רשב"י בזוהר ובגמ': אתם קרויים אדם: כן היא שיטת רשב"י בזוהר ובגמ', שעיקר שם אדם שבבריאת האדם נאמר על עם ישראל הדבקים בקב"ה ובתורה. כמ"ש: "וידעו כי אני ה' אלוקיהם אֶתְּם, והמה עָמִי בית ישראל וגו': וְאֶתְּךָ צָאנִי צֶאֱן מִרְעִיתִי אֶדְּם אֶתְּךָ אֲנִי ה' אֲלוֹקֶיכֶם" וגו' (יחזקאל

להקריב לפניו נחת הזה, הוי אומר, שהוא האדם, היקר מכל, דהיינו שהוא יקר מגבר, אנוש, איש. אמר לו, אם כן, הרי כתוב, "אדם כי יהיה בעור בשרו וגו' והיה בעור בשרו לנגע צרעת", ועכ"ז נקרא אדם. אמר לו, לזה, צריך הקב"ה לטהר אותו יותר מכל אחר, כי מי שהוא במדרגה עליונה על הכל, דהיינו אותו שנקרא אדם, לא ישב כך בלי טהרה. (קח): ומשום זה כתוב, באדם, "והובא אל הכהן". ובא אל הכהן לא כתוב, אלא והובא, שיורה, שכל מי שרואה אותו, מחויב להקריב אותו לפני הכהן, כדי שהצורה הקדושה, של אדם, לא תשב כך. "וכתוב, איש או אשה כי יהיה בו נגע וגו', איש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו', ולא כתוב בהם והובא, אלא באדם בלבד, כתוב, והובא, מפני חשיבותו. (תוריע, סולם אות ק"ז-ק"ח).

[טהרת אדם: תמצית דברי הזוהר, שמעלת השם אדם, גבוהה מכל שאר הכינויים כגון איש אנוש גבר. על כן כשנזכר בפסוק נגע צרעת באדם, נזכר בו לשון "והובא אל הכהן". מה שאין כן כאשר נזכר לשון איש [כגון (ויקרא י"ג ל"ח), וכן נגע בעור בשר האדם (שם, י"ג ב'), שלכאורה הוא לשון פחות מנגע באדם עצמו הנז' כאן]. טעם הדבר המבואר בזוהר הוא, שמצד מעלת האדם, רוצה הקב"ה לטהרו שלא ישאר בטומאתו. על כן נאמר בו והובא אל הכהן. כלומר, שכל מי שרואה אותו מחויב להביאו אל הכהן, ואין צריך להמתין עד שיבא מעצמו. לקמן בזוהר תזריע (סולם אות קל"ה), מחלק הזוהר בין מקום שנזכר בו והובא אל הכהן, למקום שנזכר בו והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבני הכהנים. שכאשר נזכר הכהן סתם [כגון כאן (ויקרא י"ג ט'), ובתחילת פרשת מצורע (ויקרא י"ד ב')], הכוונה היא על טהרת הקב"ה את האדם וכו' יעוי"ש, כדלקמן בד"ה הבא.

משמעות הפסוק והובא אל הכהן: יש להתבונן בדברי הזוהר כאן, שכאשר הקב"ה רוצה לטהר את האדם, הרי הוא מזמן לו את שלוחיו להביאו אליו,

[תשב"ר], שמפאת קטנות דעתם וגילם אינם עולים מכתה לכתה אלא מידי שנה. לעומת אדם משכיל, המסוגל לקנות ביום אחד את מה שלמדו הקטנים בכמה שנים. אשר כן הוא גם בקניית קומה רוחנית. שישם אנשים הגדולים בגוף ובשנים אמנם קומתם הרוחנית נשארה קטנה ביותר. והם זקוקים לאריכות זמן ולאיכות אפיים עליונה בכדי שבכל זאת יוכלו להתגדל מעט. לעומתם הם תלמידי החכמים שאפי' שיש בהם צעירים בגוף ובשנים, עכ"ז קומתם הרוחנית היא כשל בני אדם הגדולים. אשר ואתם חפץ הקב"ה לקרב אליו מיום ליום במדרגות זיכור נוספות. כמ"ש "הֹכַח לַחֲכָם וְיִאְהָבֵךְ: תֵּן לַחֲכָם וְיִחַפְּךָ עוֹד, הוֹדַע לְצַדִּיק וְיִסְפָּךְ לְקָח" (משלי ט' ח-ט).

שלמות האדם בשלמות המצוות: עוד איתא בזוהר תרומה (סולם אות תרס"ו-תרס"ז), ששלמות מדרגת אדם ושלמות שם אדם, היא בשלמות קיום כל תר"ג המצוות. כיון שכל מצוות התורה הם בסוד אדם. על כן המגרע אפילו מצוה אחת גורע מצורת אדם וכו'. מאכן, שאפשר להבין את דברי הזוהר תזריע הנ"ל (אות ק"ח), המפרש את הפס' "והובא אל הכהן" וכו', על כל אדם שעדיין איננו שלם בקיום כל תר"ג המצוות. כלומר, שאין באפשרות שום אדם לבוא בטרוניא ח"ו על שלוחיו של הקב"ה הנ"ל, מכיון שאין לטענה זו כל אחיזה, ועוד נוסף, שכל זה הוא מרצון ה' לזככו בעוה"ז, על מנת להטיב עמו בנצחיות.

עצה טובה: אלא זאת יכול כל אדם לעשות ולחסוך מעצמו כמה וכמה מיני צער, לחקור בעצמו ולפשפש במעשיו, עד שיבין בהקדם מה ה' שואל ממנו. כיון שתיכף כשיבין זאת ויקבל על עצמו להטיב את דרכיו, יבטל ממנו כל הצורך בהם. כיון שהשיג את התכלית הנרצה כמ"ש "ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו', ולאהבה אותו ולעבוד את ה' וגו': לשמור את מצוות ה' ואת חוקיו אשר אנכי מצוך היום לטוב לך" (עקב, דברים י"ב-י"ד).

ל"ד ל-ל"א). להלן לשון הזוהר יתרו (סולם אות ת"ה-ת"ו): **תאני ר' שמעון וכו':** תאני ר"ש, אשרי הם ישראל, שהקב"ה קראם אדם, שכתוב, "ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם". וכן, "אדם כי יקריב מכם". מה הטעם שקראם אדם, הוא משום שכתוב, "ואתם הדבקים בה' אלקיכם". אתם, ולא שאר עמים עכו"ם, ומשום זה "אדם אתם", אתם קרואים אדם ואין עכו"ם קרואים אדם. (תו): **דתניא אמר ר' שמעון וכו':** שלמדנו, אר"ש, כיון שאדם מישראל נימול נכנס בברית שכתוב הקב"ה עם אברהם, שכתוב, "וה' ברך את אברהם בכל". וכתוב, "חסד לאברהם", והתחיל להכנס במקום הזה, כיון שזכה לקיים מצות התורה נכנס בו באדם הזה, של המרכבה העליונה, ונתדבק בגוף המלך, ואז נקרא **אדם**. עכ"ל הסולם (יתרו ת"ה-ת"ו). כן איתא גם בגמרא מסכת בבא מציעא (דף ק"ד ע"ב): דתניא רבי שמעון בן יוחי אומר קבריהן של עובדי כוכבים אין מטמאין שנאמר "ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם". אתם קרויין אדם ואין עובדי כוכבים קרויין אדם, עכ"ל הגמ'.

תלמידי חכמים הנקראים אדם: תוספת לביאור מדרגת אדם הנז' בפסוק "אדם אתם" (יחזקאל ל"ד ל"א), איתא בזוהר רע"מ נשא (סולם אות צ"ו), שעיקר הכוונה היא על תלמידי החכמים שהם קרויים אדם, ועמי הארצות נקראים צאן, כמ"ש (שם) "צאני צאן מרעיתי". עולה מן הדברים, שעיקר הזיכור המביא את האדם להתקרב לה' ממדרגה למדרגה, המבואר בזוהר הנ"ל (תזריע סולם אות ק"ח), הוא דווקא באותם הצדיקים ותלמידי החכמים שהם הנקראים בשם אדם. כעין שמצינו באברהם אבינו, שהקב"ה ניסהו ב" ניסיונות עד שזכה למדרגתו הגבוהה, להיות שורש בנין עם ישראל לדורותיו. זאת מכיון, שרק הת"ח מסוגלים להבין את הזיכור הנתבע מהם כמ"ש "ילכו מחיל אל חיל" (תהלים פ"ד ה). משא"כ אלו שעדיין רחוקים ממדרגה זו או רחוקים יותר. הזקוקים לזמן רב ביותר עד שיוכלו לעלות ממדרגה למדרגה. **בדרך משל:** כעין סדר לימוד הדרדקי

לכלי קבלה. ועל כן הם נפרדים מאור העליון, כי השינוי צורה של הבחי"ד מפריד אותם, ועל כן נבחנים הקלי' וכן הרשעים למתים, כי הם נפרדים מחי החיים וכו', עכ"ל פלחכה"ק.

הרפואה שבחיבור לה' בקביעות

(תזריע, סולם אות קל"ה-קל"ו)

"נִנְעֵ צְרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאֲדָם וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן" (ויקרא י"ג ט). זוהר (קלה): **"עֲדִיךְ כָּל בֶּשֶׂר יְבוֹאוּ" (תהלים ס"ה ג).** **בְּשַׁעֲתָא דְגוֹפָא שְׂרִיָא בְּצַעְרָא, בְּמַרְעִין בְּמַכְתְּשִׁין. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר "וּבֶשֶׂר כִּי יִהְיֶה בְּעוֹרוֹ" (תזריע, ויקרא י"ג י"ח).** **"אֵת הַנֶּנְעֵ בְּעוֹר הַבֶּשֶׂר" (שם, י"ג ג).** **"הַבֶּשֶׂר הַחַי" (שם, י"ג ט"ו).** **וּבְגִין כִּךְ לָא כְּתִיב, כָּל רוּחַ יְבֹאוּ, אֶלָּא "כָּל בֶּשֶׂר יְבֹאוּ". מֵהוּ עֲדִיךְ. אֶלָּא כְּמָה דְאַתְמַר, "וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן", דָּא הוּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, "וְאִם יִרְאָנָה הַכֹּהֵן" (שם, י"ג כ"א). תָּא תְּזַי, בְּאַתְרַ חַד אֶהְרִן הַכֹּהֵן, וּבְאַתְרָא אֶהְרָא הַכֹּהֵן סְתָם, וְדָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (קלו): אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְהָא כְּתִיב "נִנְעֵ צְרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאֲדָם וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן", אִי הֲכִי דָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר לִיָּה אִין. בְּגִין דְּבִיָּה תְּלָא כָּל דְּכִיּוּתָא וְכָל קְדוּשָׁה. אָמַר לִיָּה, אִי הֲכִי, אָמַאי וְהוּבָא, וְהוּעֲלָה מִבְּעִי לִיָּה. אָמַר לִיָּה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות כז) "וְהוּבָא אֶת בְּדִיו בְּשַׁבְּעוֹת", דְּעִיָּל דָּא בְּגוּ דָּא. אוּף הֲכָא "וְהוּבָא", דִּיכְּנִסוּן לִיָּה לְכַהֲנָא, לְדַכְּפָּא לִיָּה (כד אהדר ביה) וְיַעֲלוֹן מְלָה קַמִּיה.**

הסולם

(קלה): **"עֲדִיךְ כָּל בֶּשֶׂר יְבוֹאוּ":** היינו בשעה שהגוף שורה בצער ובמחלות ובנגעים, כש"א, **"ובשר כי יהיה בעורו"**. **"את הנגע בעור הבשר"**. **"הבשר החי"**, ומשום זה לא כתוב, **עדיך כל רוח יבואו**, אלא **כל בשר יבואו**. מהו עדיך. אלא הוא כמו שלמדנו, והובא אל הכהן. זה הוא הקב"ה. **ז"ש, "ואם**

ענג-נגע: ביאור הנגעים מהקדמה לספר פמ"ס: בהקדמת הסולם לספר פנים מאירות ומסבירות (הק' לפמ"ס סעיף י"ט), מבאר המחבר את שורשה של הס"א [הסטרא אחרא] העליונה, ואת ענפיה בעולם הזה, על פי דברי הזוהר פרשת תזריע שהנגעים שבגופי בני אדם, המה ענפים של הס"א העליונה, הנמשכים משורשם כמו נחתם הנמשך מן החותם. ששורשה הוא צורת הכלים שאינם מתוקנים בהשוואת הצורה ליוצרם, ומצויים בפרודא [בפירוד] ממנו יתברך. שתחילת תוצאת פירוד זה הוא הסתלקות אור החיות הרוחנית מחלקים בגופו של האדם, שהם הנגעים שבגופו [או בממונו וכיו"ב]. וסופה הוא הסתלקות אור החיים מן האדם לגמרי, דהיינו שמת בחטאו ולא במיתת נשיקה. עוד מבואר שם, שבעצם המלה פירוד משמע, שקודם לכן היה חיבור. כלומר, שעיקר תכונות הכלים נבראו לצורך מטרת הבורא בבריאה. והפירוד הוא כאשר השימוש בכלים הוא שלא כרצונו ית' וכו'. עוד מבאר שם המחבר **"ע"י משל המחפך מכתו**, שכל תענוג המקובל רק לחלק נבדל ולא לכללות הקומה הוא תענוג דפרודא. המתהפך לנגע [ענג-נגע]. להלן לשון הסולם (זוהר תזריע, אות קמ"ג): **"וע"כ שורים נגעים רעים בבני אדם, ומעידים בפניהם בחוצפה שלהם, להראות, שהקב"ה מואס בהם, ודעתו אינה להם, עד שיהיו זכאים, ויטיבו מעשיהם כמקודם, ומתברכים. ועל זה, ניכרים הנגעים אל הכהן, אותם שהם באים מצד הטומאה, ואותם שהם באים מסטרא אחרא. עכ"ל הסולם (תזריע קמ"ג).**

ביאור פרודא בפלחכה"ק: כעין דברי בעה"ס בהק' לפמ"ס (הני"ל), מבואר גם **בפלחכה"ק** (תחי' סעיף י"ד, וסוף אות ט"ז), שבכדי להציל את הנבראים מגודל הפירוד הרחוק הזה שבשינוי הצורה, בין תכונות הכלים למדת ההשפעה של הבורא ית', נעשה סוד הצמצום הא' ותיקון המסך וההתגברות להעלות אור חוזר ממטה למעלה וכו'. אמנם זה ניתקן רק בפרצופי הקדושה, אבל לא בפרצופי הקליפות ובעולם הזה. שבהם משמשם הבחינה ד' עצמה

מפרש הזוהר כאן את התקרבות האדם המיטהר לה, שצריך שיהיה כן בקביעות.

הקב"ה נקרא כהן: ידויק לשון הזוהר כאן (תזריע קל"ה), שמפרש את הפסוק והובא אל הכהן היינו הקב"ה. שהקב"ה נקרא כהן. כן מבואר גם בספרי החסידות כדלקמן בספה"ק נועם אלימלך.

הרפואה שבקביעות: המבואר בדברי הזוהר כאן, שרפואת מחלות הגוף וכל מיני הנגעים היא בקביעות החיבור לה. כמ"ש והובא את בדיו בטבעות. והרמז בכך הוא, שהמלה בד היא מלשון בודד ונפרד. כלומר שרפואת האדם מן הנגע, שבו הוא רואה רק את עצמו [שהיחיד נקרא בד, ורבים הם בדיו או בדים], היא על ידי חיבורו לטבעות. מלשון טבעת המלך. שכאשר יחבר האדם את בדו לטבעת המלך, שוב לא יראה בו הנגע.

חסידות: הקב"ה נקרא כהן: בספה"ק **נועם אלימלך** (תחי' פר' מצורע, ד"ה זאת תהיה), ביאר את פסוק "והובא אל הכהן" הנזכר גם בתחי' פר' מצורע, על הקב"ה. שהקב"ה נקרא כהן. [כדברי הזוהר הנ"ל תזריע קל"ה]. להלן לשון הנוע"א: "זאת תהיה תורת המצורע". נראה לפרש דהשכינה נקראת זאת. וידוע דמצורע הוא מוציא רע, דהנגעים באים על לשון הרע. ואמר הכתוב אחר שישוב בתשובה ויתקן את מעשיו ויפעול על ידי תשובתו ותורתו את תיקון השכינה הנקראת זאת. וזהו זאת תהיה תורת המצורע. פירוש, שתורת המצורע תהיה זאת שיתקן את השכינה הנקראת זאת. ביום טהרתו והובא אל הכהן פירוש, ביום שיטוהר מעוונתו יפעול להעלות השכינה ליחדה עם קודשא ברוך הוא. וזהו והובא אל הכהן **הקדוש ברוך הוא נקרא כהן** ואז אחר שיעלה את השכינה ויצא הכהן מחוץ למחנה. דהעולמות עליונים נקראים מחנה והעולם הזה נקרא חוץ למחנה. "וראה הכהן" פירוש, שישגיח השם יתברך ברוך הוא על העולם הזה להשפיע להם. והנה נרפא נגע הצרעת פירוש כל הדינים יהיו נמתקים. "מן הצרוע" כל זה יהיה מן הצרוע שהוא יגרום את כל

יראנה הכהן". שהוא הקב"ה, בוא וראה, במקום אחד כתוב, אהרן הכהן, ובמקום אחר, הכהן סתם, ואינו כתוב אהרן, וזהו הקב"ה. (קלו): א"ר יצחק, והרי כתוב, "נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן", וא"כ, הוא, הקב"ה. אמר לו כן. שהוא הקב"ה, משום שבהקב"ה תלויה כל טהרה וכל קדושה. אמר לו, א"כ, למה נאמר והובא, והועלה אל הכהן, היה צריך לומר כי להקב"ה נוהג עליה, ולא ביאה. א"ל הוא כש"א, "והובא את בדיו בטבעות", שפירושו שמביא זה בתוך זה, אף כאן, "והובא", פירושו, שמכניס אותו אל הקב"ה שנקרא כהן, כדי לטהר אותו, ויביאו הדבר לפניו. (תזריע, סולם אות קל"ה-קל"ו).

[נגעי הבשר: יש להתבונן בדברי הזוהר כאן (תזריע קל"ה), שמציין את צער הגוף במחלות ונגעים בכמה וכמה פסוקים בהם נזכרת המלה "בשר" בנגעים. ואלי אפשר לבאר במקצת, כיון שמדרגת בשר היא עיקר לבוש הגוף כמ"ש "עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תסוככני" (איוב י"א). שעל פי ערך הפכי בין כלים לאורות, מדרגת בשר היא כנגד המשכת חכמה [על פי סדר מוחא עצמות גידין בשר ועור]. דהיינו שכלי בשר ועור הם בבחינת הכלים דז"א ומלכות. כמבואר בהרחבה בתע"ס כרך ו' חט"ז או"פ קנ"ו, (ד"ה והתשובה לזה תמצא בע"ח שמ"ט פ"א, ומובא בספר בית שער הכוונות)

והובא: נראה לבאר במקצת את דברי הזוהר כאן (תזריע קל"ו), שמפרש את הפסוק והובא אל הכהן, כמ"ש והובא את בדיו. כיון שארבע פעמים נזכר בתורה המלה "והובא". ב' פעמים הם והובא אל הכהן, [אחד הנ"ל, והשני בתחי' פרשת מצורע]. פעם נוספת היא והובא אל אהרן הכהן (תזריע, ויקרא י"ג ב'). והפעם הרביעית היא והובא את בדיו. כלומר, שהזוהר דורש את המלה והובא, כעין הנדרש במסורה. ומכיון שפירוש הפסוק "והובא את בדיו" היינו הבאת הבדים בטבעות לקביעות,

הפסוק: נגע צרעת, כי תהיה באדם, והובא אל הכהן, על מדרגות עליונות. "נגע", הם דינים עליונים כאשר הם שורים בעולם, במקום אור החסד המאיר ברחמים. "צרעת" הוא כלשון התרגום [אונקלוס] סגירו. דהיינו סגירת אור העליון מלהאיר לעולם. כי תהיה באדם, היינו גם במדרגות עליונות הנקראות בשם זה כגון הוי"ה דמ"ה [הוי"ה במילוי אלפין] שבגימטריא אדם. "הוא כהן שלמטה שמצד מעלתו הוא הצדיק שבבני האדם. כלומר, מפורש בזוהר כאן, שלא זו בלבד שבסבת חטאי בני האדם נמנע אור העליון מלהאיר להם עצמם [כל אחד כפי מעללין], אלא אף זו שסגירת אור העליון היא גם בעולמות העליונים. שתיקון כל זה והאחריות לכך היא על כתפי הצדיקים. כיון שהדבר מופנה אליהם, כמ"ש והובא אל הכהן.

עבודת הצדיקים בתיקון העולמות: יש להתעמק בדברי הזוהר כאן שתיקון עולמות העליונים הוא בידי הכהן דהיינו הצדיקים שבעם ישראל. שאין להבין את הדברים כפשוטם, שהם מחזירים את אור העליון להאיר בכל העולמות. כיון שפשוט הוא שיד ה' לא תקצר ובלאו הכי שמענו כו"כ פעמים מזקני האדמו"ר הרשב"ב זצ"ל בשם אביו בעל הסולם זיע"א, שאין שום עסק בהמשכת אורות כיון שהם מושפעים אל הנבראים ברצון ה' בלבד. וכל העבודה המוטלת על הנבראים היא בתיקון הכלים. על כן יש להבין את תיקון העולמות על ידי הצדיקים הנז' בזוהר כאן, רק בעבודת תיקון הכלים. שעל ידי עבודת הצדיקים בתיקון כליהם הרוחניים [והגשמיים- בהנהגות עוה"ז] של הבריות, הרי כל אלו הולכים ומתקנים, עד שיהיו ראויים להארת אור העליון אליהם. עוד קמ"ל הזוהר כאן, שאותם הצדיקים הכלולים מעולמות בי"ע (כמבואר בפלחכה"ק סעיף ק"ג), מתקנים ע"י עבודתם גם את כל כלי העולמות העליונים הכלולים בהם כנ"ל. שעל ידי כן חוזר אור החכמה [הנקרא אור החיים ע"ש מדרגתו שהיא אור החיה כמבואר בפלחכה"ק סעיף ה'], להאיר בכל העולמות.

זאת בתשובתו השלימה וזהו יהי כבוד ה' לעולם דהשכינה נקראת כבוד והיינו כאשר יהיה כבוד ה' לעולם דהיינו שתעלה השכינה לעולם העליון אז ישמח ד' במעשיו דהיינו במעשה הטוב שישפיע עלינו כל טוב וברכה אמן כן יהי רצון, עכ"ל הנועם אלימלך.]

תיקון הארת כל העולמות ע"י

הצדיקים (תוריע, סולם אות קל"ז)

"נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן" (ויקרא י"ג ט.). זוהר: (קלז): אמר רבי יצחק, הכי תגינון, נגע צרעת. נגע הוא דינא תקיפא שריא בעלמא. "צרעת": סגירו. כמה דאתא אמר, סגירו דנהורא עלאה. סגירו דטיבו עלאה, דלא נחית לעלמא. "כי תהיה באדם", באדם סתם. "והובא אל הכהן". דא פהן דלתתא, דהוא אתתקן למפתח הווא סגירו, ולאדלקא בוציניא דישתכחו על ידי ברין לעילא ולתתא. ויתעבר ויסתלק הווא נגע, וישרי נהירו דרחמי על פלא, ויגין כף והובא אל הכהן".

הסולם

(קלז): א"ר יצחק כך למדנו, נגע צרעת, נגע, פירושו דין קשה השורה בעולם. צרעת. פירושו סגירה, כמו שלמדנו, שהיא סגירה של אור העליון, סגירה של טוב העליון שאינו יורד לעולם. כי תהיה באדם, באדם סתם שיורה הן על אדם שלמעלה והן על אדם שלמטה. "והובא אל הכהן", היינו הכהן שלמטה, שהוא נתתקן שיפתח אותה הסגירה. ולהדליק הנרות, שהם הספירות, שימצאו על ידיו ברכות למעלה ולמטה, ויהיה נעבר ויסתלק אותו הנגע, וישרה אור הרחמים על כולם, ומשום זה, "והובא אל הכהן". (תוריע, סולם אות קל"ז).

[נגע ודין בספי עליונות, ותיקוני הצדיקים: תמצית דברי הזוהר כאן (תוריע קל"ז), שמפרש את ג' חלקי

"ויצא הכהן" פירוש שצריך להטות את עצמו ולירד ממדרגתו, "אל מחוץ למחנה". פירוש, אל האדם השפל הזה שיצא חוץ למחנה השכינה שהפריד את עצמו מהקדושה על ידי חטאיו. "וראה הכהן" היינו הצדיק בראייתו הקדושה ושכלו, שמשים עינו עליו, "והנה נרפא", על ידי הצדיק המשרה עליו קדושה בראייתו. עכ"ל הנוע"א (פ"ר מצורע).

קרח (תזריע, סולם אות קב"ו-קכ"ז)

"ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא" (תזריע, ויקרא י"ג כ'). זוהר: (קכז): א"ר יצחק, רב מכל ליואי, קרח הוא, דעבדיה קב"ה לתתא, כגוונא דלעילא, וקרייה קרח. אימתי. בשעתא דגליש בגיניה להאי איש, דכתיב קרח הוא. (קכח): וכד חמא קרח רישיה בלא שערא, וחמא לאהרן מתקשט בקשוטי מלכין, אתזלול בעיניה וקנא לאהרן. א"ל קב"ה, אנא עבדיה לך כגוונא דלעילא, לא בעאת לאעלאה בעלאין, חות לתתא והוי בתתאין. דכתיב "וירדו חיים שאולה" (קרח, במדבר ט"ז ל'). מאי איהו שאול. גיהנם. דתמן צווחין חייבין, ולית מאן דמרחמי עליהו. וזמינין אינן לאחייא ולאעלא, כד יתער קב"ה לעמיה, ולאחייא להו. דכתיב, "ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל" (שמואל א' ב' ו').

הסולם

(קכז): אמר ר' יצחק, הגדול מכל הלויים הוא קרח, שעשהו הקב"ה למטה כעין איש של מעלה, וקראו קרח, מתי קראו קרח, היינו בשעה שמרט בשבילו לאיש זה של מעלה, שכתוב "איש כי ימרט ראשו קרח הוא". כנ"ל תזריע סולם אות קי"ט. (קכח): וכשראה קרח את ראשו בלי שערות, וראה את אהרן שמתקשט בקשוטי מלכים, נעשה נקלה בעיניו, וקנא את אהרן. אמר לו הקב"ה, אני עשיתי לך כעין של מעלה, ואינך רוצה לעלות בעליונים להתכלל בקו ימין, כדרך פרצופי

חסידות: תיקון הנגיעות שבאדם ע"י הצדיק: בספה"ק נועם אלימלך (פרשת מצורע ד"ה או יאמר זאת תהיה), ביאר את רפואת הצדיקים לפניות ונגיעות שיש לאדם בעבודת ה' שלו. ידויק לשונו, שמפרש את המלה כהן הנזכרת בענין טהרת נגיעים על הצדיקים. להלן לשון הנועם אלימלך: או יאמר "זאת תהיה וכו' והובא אל הכהן" (מצורע, ויקרא י"ד ב'). כבר דקדקו קמאי מה זה ביאתו אל הכהן. כי הצריך לרפואה טוב לו שיחזור אחר רופא מומחה. וגם ובא אל הכהן היה לו לומר, ולא והובא שמשמע על ידי אחרים. ונראה לפרש ע"פ דאיתא בגמרא (מסכת קידושין דף מ' ע"א) מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה. יראה לפרש הלשון צירוף שהיה לו לומר מחשבה למעשה. דהנה המחשבה שאדם מחשב איזה דבר, בודאי אין בה שום פניה. כי מי יודע בו. ואם אדם מחשב לעשות מצוה או עסק התורה ולא עשה מחמת איזה אונס, ואדם אחר עוסק בתורה או במצוה רק שמכוין בה איזה פניה, הקדוש ברוך הוא מצרף את העובדא הזאת למחשבתו של הצדיק, והוי כאלו הוא עושה המעשה ההוא. ולכך זכה נוטל חלקו וחלק חברו. פירוש כנ"ל, אם זכה לטהר את מחשבתו תמיד ומחשב לעשות מצות ונתבטלו ממנה מכח איזה סיבה, נוטל המצוה של חברו שעשה במעשה אבל לא במחשבה, ונשלם אחר כך על ידי זה מצוה שלימה. וזהו לעולם ילמד אדם וכו', שמתוך שלא לשמה בא לשמה. פירוש כנ"ל, דהיינו מתוך זה שלמד שלא לשמה בא לזה שחישב ללמוד אותה מסכת לשמה ונאנס ולא למד כנ"ל:

וזהו "זאת תהיה תורת המצורע", רוצה לומר העסק התורה של המוציא רע [שלמד עם פניה ונגיעה]. מה תקנתו "והובא אל הכהן". שהתורה הזאת מובאת אל הצדיק שהיה מחשבתו לעסוק בתורה וכו"ל. "ויצא הכהן" וכו', דהצדיק צריך לתקנו ולהחזירו בתשובה. אלא, שמחמת גודל האור והדביקות של הצדיק בלתי אפשרי לאדם השפל לקבל ממנו תשובה. על כן אמר הכתוב

של הטומאה. וזה הוא שאמרו, שדוד המלך נלקה בזה, בצרעת, והקב"ה פנה ממנו. שכתוב, שבקש, "פנה אלי וחנני". משמע שהפנה פניו ממנו. מהו "פנה אלי". הוא כש"א "ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת" (בהעלותך, במדבר י"ב י'), כמו ששם הוא בצרעת, אף כאן הוא בצרעת. ירדו ר' חייא ור' יוסי ונשקוהו, נתחברו יחד בכל הדרך ההוא. קרא ר' חייא עליהם, "וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום". (תזריע, סולם אות פ"ז).

הקדושה, (כנ"ל ב"א אות מ"ד ובהסולם) רד למטה והיה בתחתונים, שכתוב, "וירדו חיים שאולה". מהו שאול. הוא גיהנם, ששם צועקים הרשעים ואין מי שירחם עליהם. והם עתידים לעמוד לתחיה, ולעלות מגיהנם, בשעה שיעיר הקב"ה את עמו, ויחיה אותם. שכתוב, "ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל". (תזריע, סולם אות קכ"ו-קכ"ז).

פגם השתיקה (תזריע, סולם אות פ"ז)

[פגם הדיבור ופגם השתיקה: תמצית דברי הזוהר כאן, שכפי המובן והמבואר בפגם הדיבור, הפוגם בעיקר מעלת האדם הנקרא בשם מדבר, כן ישנו פגם של העדר הדיבור במקום שהיה בו צורך. כלומר, שפגם הדיבור הוא באחד מב' צדדים. או בשימוש שאינו נכון בכח זה, או להיפך, על אי שימוש במעלת האדם. כיון שמעלתו המיוחדת של האדם היא גם חובתו מאת ה', להשתמש במעלה זו שנתנה לו. מכאן, שכן יש לכל אדם להתבונן בכל מעלה מיוחדת שקיבל מאת ה'. ואין לך אדם שאין בו משהו מיוחד שאינו בנמצא אצל שום אדם אחר, ולהבין באותה מעלה מיוחדת שלו שלא נועדה להתגדל בה אלא לפעול בה. שאם אינו עושה כן הריהו מונע את הטובה הזו מעצמו ומכלל הנבראים.]

צרעת דוד המלך: ידויק לשון הזוהר שלומד כן מלשון הפסוק "פנה אלי", שאמר דוד. שהוא כלשון ויפן הנאמר באהרן הנאמר שם בצרעת מרים. **בבעל הטורים** על הפסוק הנאמר במשה "ויאמר ה' לו עוד הבא נא ידך בחיקך" (שמות ד' ו'), כתב וזה לשונו: בחיקך, ג' במסורה. הכא, אצל משה. השני אצל דוד שנאמר "ואתנה וגו' נשי אדניך בחיקך" (ש"ב יב, ח). לומר, כמו שלקה משה בצרעת כך דוד לקה בצרעת. כמו שדרשו רז"ל בגמ' מסכת יומא (דף כ"ב ע"ב), שנצטרע דוד ששה חדשים, עכ"ל בעל הטורים.]

(פז): כמה דעונשא דהאי ב"נ בגין מלה בישא. כך עונשיה בגין מלה טבא, דקאתי לידיה, ויכיל למללא, ולא מליל. בגין דפגים לההוא רוחא ממללא, דהיא אתתקנת למללא לעילא, ולמללא לתתא, וכלא בקדושה. כ"ש אי עמא אזלין באורחא עקימא, והוא יכיל למללא להו ולאוכחא להו, ושתיק ולא מליל, כמה דאמינא דכתיב, "נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר" (תהלים ל"ט ג'). נעכר במכתשין דמסאבותא, ודא הוא דאמר דוד מלכא אלקי בהאי, ואתפני מניה, דכתיב "פנה אלי וחנני" (תהלים כ"ה ט"ז). מהו פנה אלי. כד"א "ויפן אהרן" (בהעלותך, במדבר י"ב י'). נחתו ר' חייא ור' יוסי, ונשקוהו. אזדווגו כחדא כל ההוא אורחא, קרא רבי חייא עלייהו, "וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום" (משלי ד' י"ח).

הסולם

(פז): כמו שעונש האדם הוא משום דיבור רע, כך עונשו, משום דיבור טוב שבא לידו ויכול לדבר ולא דיבר. משום שפגם ברוח המדבר ההוא, כי הוא נתתקן לדבר למעלה, ולדבר למטה, והכל בקדושה. כל שכן, אם העם הולך בדרך עקום, והוא יכול לדבר להם, ולהוכיח אותם, ושותק ואינו מדבר. כמו שאמרתי, שעליו נאמר, "נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר". נעכר בנגעים

[עיון] **חוזר וסומק** (תזריע, סולם אות קל"א)

ואפילו שיש חסדים אין החסדים מועילים לטהרו עד שתצא ה' מאויר, שה"ס הליכת האודם, ור' יוסי סבר, שבזמן שהחסדים יוצאים על מסך דבחי"א, שה"ס ה' שנכנסה באויר, גם החסדים הם בבחינת דין כמו הגורם אותם. וז"ש ר' יוסי, דחזוורא לא אתחזי אלא בסומקא, כיון שקומת החסדים אינה נראית אלא מחמת המסך דבחי"א שה"ס אדום, ע"כ גם הלבן שהוא הסד אינו חשוב יותר ממנו. (תזריע, סולם אות קל"א).

[עיון: עוד יעוין בזה מ"ש לקמן בד"ה נגע לבן אדמדם. עוד יש להתעמק ולהבין, במה נחלקו ר' יצחק ור' יוסי. וכן האם יש שייכות בין מחלוקתם לדברי ר' חזקיה ורשב"י לקמן בזוהר תזריע (קס"ג-קס"ה)].

נגע לבן אדמדם (תזריע, סולם אות קס"ג-קס"ה)

"וכי יהיה בקרחת או בגבחת נגע לבן אדמדם צרעת פורחת היא בקרחת או בגבחתו" (תזריע, ויקרא י"ג מ"ב). זוהר: (קסג): ר' חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, אמר, כתיב "נגע לבן אדמדם", כדין הוא נגע, דהא חזוורא לא קאים בעיניה. פתח ר"ש ואמר, כתיב "אם יהיו חטאיכם כשנים" וגו' (ישעיה א' י"ח), זכאין אינון ישראל, דקב"ה בעי לדכאה לון בכלא, בגין דלא ישתכחון בדינא קמיה. ומאריהון דדינא לא ישלטון בהון, דהא כלא אזיל בתר זיניה. סומקא לסומקא, וחזוורא לחזוורא. ימינא לימינא, ושמאלא לשמאלא. (קסד): בעשו כתיב, "ויצא הראשון אדמוני" (תולדות, בראשית כ"ה כ"ה), ועל דא שריא ביה זיניה. ואי תימא אדמוני כתיב בעשו. וכתיב ביה ברוד, "ויביאהו והוא אדמוני" (שמואל א ט"ז י"ב). אלא דא מזוהמא דדהבא אתעביד, ודא בזוהרא דדהבא אתדבק, בעשו כתיב ביה, "אדמוני כלו כאדרת שְׁעָר" (בראשית, שם), בזוהמא דהתוכא נפק. ביה כתיב ברוד, ע"ס

"וכי יהיה בקרחת או בגבחת נגע לבן אדמדם צרעת פורחת היא בקרחתו או בגבחתו" (תזריע, ויקרא י"ג מ"ב). זוהר: (קלא): א"ר יצחק מהו "נגע לבן אדמדם". נגע ממש הוא, אי חזוורא אתחזי, וסומקא לא אתעבר. משמע דכתיב "לבן אדמדם". א"ר יוסי, דחזוורא לא אתחזי אלא בסומקא, כגוונא חזוורא וסומקא. רבי יצחק אמר, אע"ג דחזוורא אתחזי, אי סומקא לא אזיל, נגע הוא. דכתיב "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו" (ישעיה א' י"ח). וכד אתחזוור, כלא רחמי אשתכחו, ודינין לא אשתכחו.

הסולם

(קלא): אמר ר' יצחק, מהו, נגע לבן אדמדם. ומשיב, נגע ממש הוא, אם הלבן נראה, והאדום אינו עובר. זה משמע משכתוב לבן אדמדם. הרי ששניהם נראים שם. אמר ר' יוסי, לבן אדמדם פירושו, שהלבן אינו נראה אלא באדום, כמו לבן ואדום ביחד. ר' יצחק אמר, שהפירוש הוא כמו שאמר לעיל, שאע"פ שהלבן נראה, אם האדום אינו הולך משם, נגע הוא. שכתוב, "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו". כי כשנעשה לבן לגמרי, נמצאים רחמים, והדינים אינם נמצאים.

פירוש. לבן הוא חסד, ואדום הוא דין, דהיינו כמ"ש לעיל (תזריע אות ק"ב) ברישא דהאי איש בוצינא דקרדינותא ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי סומקא וכו', הרי שהי' שנכנסה באור ונעשה אויר, שה"ס בוצינא דקרדינותא, גורם להראות צבע אדום. ואם הי' יוצאת מאויר, וחזר להיות אור, אז הולך לו האודם. ונודע שהי' הזו שנכנסה באור, ה"ס המסך דבחי"א, שעליו יוצאת קומת חסדים. ובוה נחלקו ר' יצחק ור' יוסי, שר' יצחק סבר, שנקרא נגע מטעם האודם, שה"ס הדינים דחסרון חכמה,

טמא. כי מראה לבן נודע, שהוא חסד, ומראה אדום שהוא דין, ולפיכך, אם היה אדום תחלה, ועתה נראה בו לבן, הרי טהרה נולד בו ומתחיל להטהר, ואם היה לבן תחילה ועתה נראה בו אדום, הרי מתחיל להטמא, וכתוב, "וטמאו הכהן". כי נולד בו אדום, שהוא דין, להטמא. והכהן היה יודע בכל אלו מראות. ולפעמים שנראה בו מראה של טהרה, ויסגור אותו לראות אם יולד בו מראה אחרת ואם לא, מטהר אותו, ז"ש, "וטהרו הכהן". (תזריע, סולם אות קס"ג-קס"ה).

[לבן ואדום: המבואר כאן הוא, שגוון לבן מורה על חסד וגוון אדום מורה על דין. כעין המבואר לעיל (תזריע סולם אות קל"א), על הפסוק "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו" (ישעיה א' י"ח). כעין זה מבואר גם בתחילת הקדמת הזוהר (סולם אות א', מאמר השושנה), מה שושנה איהי בין החוחים ואית בה סומק וחווור [אדום ולבן]. אוף כנסת ישראל אית בה דין ורחמי וכו', יעו"ש.

לכאורה צע"ק, בדין בהרת לבנה. שהוא הופעת גוון לבן. מדוע הוא נחשב לסימן טומאה, אחר כל המתבאר לעיל שגוון לבן הוא בסוד אור החסד. **עוד צע"ק** מדברי הגמי' מסכת בבא מציעא (דף נ"ח ע"ב) שם משמע שהלבן הוא סימן להעדר חיות. וזה לשון הגמי': תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק כל המלבין פני חבריו ברבים כאילו שופך דמים. אמר ליה שפיר קא אמרת דחזינא ליה דאזיל סומקא ואתי חוורא. פירוש, שמסתלק אדמומית הדם ובא חוורון. שעל כן נחשב המלבין פני חברו כשופך דמים. היינו, שגוון הלבן אינו מורה על חסד אלא על דין.]

שפם יעטה וטמא טמא יקרא

(חיי שרה, סולם אות ע"ב-ע"ג)

"והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא" (תזריע, ויקרא י"ג מ"ה). זוהר:

יפה עינים וטוב ראיי". (קסה): תא חזי מאי טעמא. גוונא חוורא אשתמודע, וגוונא סומקא אשתמודע, סומקא בקדמיתא, והא אתחזי ביה חוורא, הא דכיותא אתייליד ביה, ושאר לאתדכאה. חוורא בקדמיתא, ואתחזי ביה סומקא, הא שארי לאסתאבא, וכתב "וטמאו הכהן", דהא אתייליד ביה סומקא, לאסתאבא. וכהנא הוה ידע בכל אינון גוונין. ולזמנין דאתחזי ביה גוונא דדכיותא, ויסגר ליה למחמי אי אתייליד ביה גוונא אחרא. ואי לא, מדכי ליה, הה"ד "וטהרו הכהן" וגו'.

הסולם

(קסג): רבי חזקיה היה יושב לפני ר' שמעון, אמר, כתוב, "נגע לבן אדמדם". כי אז הוא נגע, משום שהלבן הרומז על חסד, אינו עומד בעינו, אלא שנוטה לאדום הרומז על דין. פתח ר"ש ואמר, כתוב, "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו" וגו' (ישעיה א' י"ח). אשרי הם ישראל, שהקב"ה רצה לטהרם לגמרי, כדי שלא ימצאו בדין לפניו, ובעלי הדין לא ישלטו בהם. כי הכל הולך אחר מינו, אדום הולך לדין שהוא סוד אדום, ולבן הולך לחסד שה"ס לבן. ימין שהוא לבן לימין שהוא חסד, ושמאל שהוא אדום לשמאל שהוא דין. (קסד): בעשו כתיב, "ויצא הראשון אדמוני". וע"כ שורה בו מינו, דהיינו דינים שה"ס אדום, ואם תאמר, אדמוני כתוב בעשו וכתוב בדוד "ויביאהו והוא אדמוני". ומשיב, אלא זה, עשו, נעשה מזוהמא של זהב, שהם דינים קשים. וזה, דוד נדבבק בזוהרו של זהב, שהוא השמאל דבינה הנקראת זהב. והיא רחמים. בעשו כתוב, "אדמוני כולו כאדרת שער", דהיינו שיצא מן הפסולת הנשארת בהתוך הזהב. וכתוב בו בדוד, "עם יפה עינים וטוב רואי". הרומז על הארת החכמה שנקראת עינים וראיה, הנמשכת מקו שמאל, של הבינה, הכלול עם הימין שבה. (קסה): בוא וראה, מה הטעם, שנגע לבן אדמדם הוא

הקדושה וע"י אדון העולם. לעומת זאת הסיוע לאדם הבא ליטמא בצד הטומאה הוא, על ידי הנחש הנקרא עבד, ומקומו נקרא בית עבדים. כלומר שכל המסתייע מצד זה, נהפך גם כן לעבד ומכניס עצמו למקום הנקרא בית עבדים. כמפורש בזוהר ואתחנן (סולם אות קי"ד), על דברה ראשונה שבעשרת הדברות "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (יתרו, שמות כ' ב'). ששלטון העבד, שעליו נאמר "עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש גברתה" (משלי ל' כ"ב-כ"ג), הוא כל טומאת מצרים. אשר כל הנמשך אחריהם, הרי הם אוחזים בו ואינם מניחים לו להישמט מידם לחרות האמיתית שבתורה. כדרך הנראה בעינינו בשעבוד הבריות תחת מגפי השולטים בממלכת החומר, שאינם מניחים לחיים [ולעיתים גם לא לאחמ"כ], לנוח מידם הארוכה התחובה לכיסיהם הנקובים. **היינו**, שכל סיוע צד הטומאה הוא לטובת עצמו כעצם טבעו [בכלי המשכה שאינם מתוקנים]. מה שאין כן בצד הקדושה. שטבע ותכונות הקדושה הם בדביקות לבורא יתברך. והדבקים בו זוכים לשמחה ולחרות אמיתית ולנחלה בלי מיצרים.

טמא טמא יקרא: להלן ג' פירושים לפסוק זה. [אחד מהגמ', שניים מהזוהר, ועוד פירוש נוסף]: א'. פירש רש"י: ועל שפם יעטה- כאבל. וטמא טמא יקרא- משמיע צערו לרבים שהוא טמא ויפרשו ממנו, עכ"ל רש"י. פירוש זה הוא כדברי הגמ' במסכת שבת (דף ס"ז ע"א, ועוד), כדתיניא "וטמא טמא יקרא", צריך להודיע צערו לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים. בגמ' מסכת מועד קטן (דף ה' ע"א), מפורש באופן נוסף: "וטמא טמא יקרא" טומאה קוראה לו ואומרת לו פרוש. בגמ' מסכת חולין (דף ע"ח ע"א), יש תוספת על דברי הגמ' שבת הנ"ל: וכן מי שאירע בו דבר צריך להודיע לרבים, ורבים מבקשים עליו רחמים. עיקר העולה מן הדברים הוא, שהטמא עצמו מכריז על עצמו את טומאתו כדי שיפרשו ממנו, וכדי שיבקשו עליו רחמים. כעין זה איתא במשנה מסכת מגילה (דף כ"ח ע"א), בית כנסת שחרב, עלו בו עשבים לא

(עב): כמה חבילי טהירין, נפקי לעלמא, מהאי חויא עלאה קדמאה, דאתפתא ביה אדם, וכלהו ממנן בסתירו עובדי עלמא, ובגין כך, אתי בר נש לאתדכאה, מסייעין ליה מלעילא, וסיועא דמאריה סחרא ליה, ואסתמר ואקרי קדוש. (עג): אתי בר נש לאסתאבא, כמה חבילין טהירין אזדמנו ליה וכלהו שריין ביה, ומסחרין ליה, ומסאבין ליה, ואקרי טמא, וכלהו אזלי, ומכרזי קמי, טמא טמא, כמה דאת אמר "וטמא טמא יקרא". וכלהו קטירין בההוא חיויא קדמאה, וסתירין בכמה עובדי עלמא.

הסולם

(עב): כמה אגודות של אורות הקליפות יצאו לעולם, מאותו נחש העליון הראשון שנתפתה בו אדם, וכולם ממונים על מעשי העולם שבסתר. ומשום זה כשבא האדם להטהר, עוזרים לו מלמעלה, ועזרת רבונו מסבב אותו ונשמר, ונקרא קדוש. (עג): בא האדם להטמא, כמה אגודות אורות של הקליפות נועדו לו, וכולם שורים בו ומסבבים אותו, ומטמאין אותו ונקרא טמא. וכולם הולכים ומכריזים לפניו, טמא טמא. כמש"א, "וטמא טמא יקרא". וכולם קשורים בנחש ההוא הראשון, ונסתרים בכמה מעשים של בני העולם. (היי שרה, סולם אות ע"ב-ע"ג).

[הבא ליטהר והבא ליטמא: יש להתבונן בדברי הזוהר כאן, שהבחירה נתונה בידי האדם באיזו דרך ילך. שהבא לידיבק בצד הקדושה, מקבל את עזרת אדונו מלמעלה, ושמירת קדושתו מסתייעת מלמעלה. לעומת זאת, גם הבא ליטמא, מקבל סיוע כדאיתא בזוהר מצרוע (סולם אות נ"א, ועוד). אלא שסיוע זה בא מצד שלעומת הקדושה. וטומאת האדם מכרזת והולכת לפניו. כמ"ש וטמא טמא יקרא.

סיוע דקדושה וסיוע דטומאה: דזייק לשון הזוהר כאן, שהסיוע לאדם הבא ליטהר הוא מצד

נגעי צמר ופשתים בשתי או בערב

(תזריע, סולם אות קס"ח)

"זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר או הפשתים או השתי או הערב או כל כלי עור לטהרו או לטהרו" (תזריע, ויקרא י"ג נ"ט). וזהו: (קסח): אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, "בְּגַד הַצֶּמֶר או הַפְּשֵׁתִים" אָמַי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּכֹלֵא שְׂרָיָא, וּבְכֹלֵא שְׁלֵטָא. וְאֵית כְּגוֹנוֹנָא דְא דְכִתְיָב, "דְּרִשָּׁה צֶמֶר וּפְשֵׁתִים" (משלי לא י"ג). וּבְגִינֵי כְּף, שׁוֹלְטָנִיָּה דְהֵהוּא נִגְע דְנִפְיק מֵאַתְר עֲלָאָה, דְא שְׁלֵטָא בְּכֹלֵא, בְּתַרִּי גְוֹוִי, בְּצֶמֶר וּבְפְשֵׁתִים. וּבְגִין כְּף, "זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים."

הסולם

(קסח): א"ר יוסי, "בגד הצמר או הפשתים" למה. היה לו לומר בגד סתם. א"ר יצחק, והכתוב מלמדנו, שהנגע שורה בכל ושולט על כל. כי צמר בא מבינה ופשתים ממלכות והנגע שולט על שניהם. ויש כעין זה, שכתוב, "דרשה צמר ופשתים", שמלמדנו שהמלכות משמשת בשניהם. ומשום זה גם כאן מלמדנו ששליטתו של הנגע הזה היוצא ממקום עליון דהיינו מבחינת דינין דמלכות שבבינה, (כנ"ל תזריע, סולם אות קנ"ג) שולט בכל, דהיינו בב' המינים, בצמר ובפשתים. ומשום זה אומר הכתוב, "זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים". (תזריע, סולם אות קס"ח).

[נגעי בגדים ולבושים: תמצית דברי הזוהר, שצרעת הבגדים, היא מדה במדה כנגד המדרגות שהאדם אחוז בהן. כפי שנאמר בפסוק "דרשה צמר ופשתים", המתפרש על ב' מדרגות עליונות הרמוזות בשם זה, כן נענש האדם בדין נגעי בגדים בצמר ופשתים. שהם ענפים תחתונים לשורש העליון של אותן ב' מדרגות עליונות. שמדרגת צמר היא כנגד ספירת בינה, ומדרגת פשתים היא כנגד ספירת מלכות. שמתוך התבוננות בסוג הנגע שבלבושי האדם, יוכל האדם להבין את חטאיו

יתלוש מפני עגמת נפש. רש"י: מפני עגמת נפש- מניחין בו עשבים, כדי שתהא עגמת נפש לרואיהן ושיזכירו את ימי בנינו, ואת שהיו רגילין להתאסף שם יבקשו רחמים שיחזרו לקדמותו, עכ"ל הגמ' ורש"י.

ב'. פירוש באופן אחר איתא בזהר כאן (חיי שרה סולם אות ע"ג): שהקליפות הטמאות המסבבות את אדם הטמא, כולם הולכים ומכריזים לפניו, טמא טמא. היינו ששמע טומאתו הולך לפניו בכל מקום. החסרון הנמשך לאדם הטמא מהכרזה זו עליו בכל העולמות הוא, בהרחקת כל דיבוריו בתורה ותפילה מלהיכנס בהיכלות הקדושה באופן הרגיל. כמפורש בזהר תזריע (סולם אות פ"ה), על הפסוק "נאלמתי דומיה החשיתי מטוב" (תהלים ל"ט ג'). וכן מפורש גם בזהר מצרוע (סולם אות ט"ז), שמי שיש בו לשון הרע אין תפילתו נכנסת לפני הקב"ה.

ג. עוד פירוש איתא בזהר וישלח (סולם אות ל"ט), וזה לשונו: אותם שהם טמאים, טומאה נועדה להם להטמא, עליהם כתוב, "טמא הוא בדד ישב מחוץ למחנה מושבו" (תזריע, ויקרא י"ג מ"ו), דהיינו מחוץ לקדושה, והטמא קורא אל הטמא שכתוב, "וטמא טמא יקרא". שפירושו, מי שהוא טמא קורא לטמא, כל דבר הולך אל מינו, עכ"ל הסולם (וישלח ל"ט). כלומר שהטמא קורא ומושך אליו כל מיני טומאה, כדרך שכל דבר הולך למינו. כעין זה איתא בגמ' (מסכת בבא קמא צ"ב ע"ב): תנן במתני' כל המחובר לטמא טמא, כל המחובר לטהור טהור, ותנינא בברייתא רבי אליעזר אומר לא לחנם הלך רזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו, עכ"ל הגמ'.

ד. אגב אורחא, מפירוש הג', עולה פירוש נוסף: שכל היוצא מפיו של הטמא הוא טמא. כפירוש הפסוק "טמא טמא יקרא". היינו שהיוצא מפיו של הטמא הוא דיבורים טמאים. מכאן יש להבין את גודל הזהירות שיש להישמר מדיבורים שאינם נחוצים ביותר עם כל בעלי דעות הכפרניות. כיון שכל היוצא מפיהם דומה בהכרח לדעותיהם.]

"בבגד צמר", רמז למצוות. כי מצוות ציצית עיקרם הם בצמר או פשתים, ומצוות ציצית מרומז נגד כל המצות. "או בשתי או בערב", רמז ע"ד שאמר בגמרא (מסכת ע"א דף י"ז ע"ב), שתפשו [הרומאים] את ר"א בן פרטא. אמרו ליה מאי טעמא תנית ומאי טעמא גנבת וכו' [מדוע עסקת בתורה ומדוע גנבת]. אייתו ליה תרי קבורי אמרו ליה ה' דשתי וה' דערב [איזה הוא השתי ואיזהו הערב] אתרחיש ניסא אתיא זיבורא ויתיב על דערבא ואתיא זיבורתא ויתיב על דשתיא ופרש"י זיבורא זכר זיבורתא נקבה והבין הנס הנעשה לו שהשתי מקבל הערב נמצא השתי רומז לזכר והערב רומז לנקבה. וכך אמר הכתוב כאן, "או בשתי או בערב", באיזה אופן שיהיה הלבוש שעשה מהמצות, הן שעשה בנקבות והן בזכרות כנ"ל. "או בעור" פירוש, שזה בא לו מחמת העור, הוא הגוף העב החומר, "או בכל מלאכת עור". רוצה לומר, שמלאכת התיקון שתיקן את גופו בהמדות כנ"ל, לא היה כתקנה. על ידי זה נכנס לו אבק ס'ג פסולת בלבושו. עכ"ל ספה"ק נועם אלימלך.]

צרעת נעמן (תזריע, סולם אות קס"ו-קס"ז)

(קסו): רבי יצחק ור' יהודה הוו אזלי בארחה, אמר רבי יהודה, כתיב "וצרעת נעמן תדבק בך וכוזרעך לעולם" (מלכים ב' ה' כ"ז) וגו', אי הוא חטא בנוי אמאי ילקון. א"ל, אלישע יתיר משאר נביאי חמא. חמא דלא נפיק מַגְחָזִי ברא דמעליא, וע"ד לייט לכלהו. (קסז): ולא עוד, אלא א"ל, אנא פולחנא בשמושא עלאה לגבי אליהו, וזכינא בתרין חולקין, דהא פלחנא ליה בקשוט, ואנת רשע פגימת לי, אומית לשקרא, וחמידת, הא עברת על אורייתא כלא, ומאן דאעבר על דא, מית הוא לעלמא דאתי. אבל בגין דפלחת לי, שמושא דילך לא להוי למגנא, תהוי מיתה דילך בעלמא דין, ובעלמא דאתי לא. ובגין כך, "וצרעת נעמן תדבק בך וכוזרעך".

בלבושיו הרוחניים [לבושי הנשמה בתורה ומצוות, ולבושי הנפש בתיקון המדות]. על מנת שעבודתו בתיקון דרכיו תהא מכוונת עד שיטהר. היינו, שנגעי הבגדים מרמזים על פגם בעצם המעשים. להלן יתבאר סוג הנגע בחוטי שתי או ערב, המרמז על פגם בהכנת הבגדים, המוקדם לבגדים עצמם.

שתי וערב: דין נוסף הנזכר בפסוק הנ"ל, הוא נגע בחוטים המיועדים לאריגה [טרם שנארגו לבגדים]. שחוטי השתי והערב הם בבחינת זכר ונקבה. כדאיתא בגמ' מסכת עבודה זרה (דף י"ז ע"ב), ששאלו הרומיים את רבי אליעזר בן פרטא שיאמר להם איזה מפקעות החוטים הוא שתי ואיזה ערב, ונעשה לו נס ובאה דבורה נקבה [זיבורתא] וישבה על השתי, ובא דבורה זכר [זיבורא] וישב על חוטי הערב ומתוך כך הבין [לשיטת רש"י, השתי הוא הנקבה, והוא סימן הזיבוריתא, ולרבינו חננאל ההיפך, ויעו"ש]. שעל ידי התבוננות בסוג הנגע אם בשתי או בערב, יוכל האדם להבין את נגעיו בהכנת הבגדים דהיינו בתכונותיו. **אם פגמו הוא בכחי שתי הנקרא זכר,** כגון חסד והשפעה במקום שאינו צריך, כגון חסד דקלי' [הנז' בפסוק "חסד הוא ונכרתו"] ומדת הפזרנות, **או פגמו בכחי ערב דהיינו נוק,** שהם כלי המשכה שאינם מתוקנים. כגון מדת הקמצנות התאוה הכעס וכיו"ב, כמבואר לקמן בחסידות בספה"ק נועם אלימלך.

חסידות: נגעי בגדים ושתי וערב: בספה"ק נועם אלימלך (פר' תזריע ד"ה והיה בעור בשרו), ביאר ענין נגעי בגדים ולבושים שהם רמז ללבושי האדם בתורה ומצוות, וכן ביאר ענין חוטי השתי והערב, למה הם רומזים. להלן לשון הנועם אלימלך: "וראהו הכהן וטימא אותו" רוצה לומר יְאָהוּ ויְבִינְהוּ את הפגם הגדול שגרם בכל זאת, ויורהו דרכי התשובה והחרטה באמת, לתקן את המדות המגוננות והרעות שבו. ואחר כך כתבה התורה נגעי בגדים, רמז הנגעים הבאים חלילה ללבושיו כנ"ל. דהיינו שיבא איזה ס'ג או פסולת בהמצוות שעשה.

הסולם

(קסו): רבי יצחק ור' יהודה היו הולכים בדרך, אמר ר' יהודה, כתוב, "וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם" וגו'. שואל, אם הוא חטא, בניו למה יהיו מוכים. א"ל, אלישע ראה יותר משאר הנביאים, ראה שלא יצא מגחזי בן הגון, וע"כ קלל את כולם. (קסז): ולא עוד אלא אמר לו, אני עבדתי בשרות עליון אצל אליהו, וזכיתי בשני חלקים, דהיינו שזכה פי שנים ברוחו של אליהו, כי עבדתי באמת. ואתה רשע, פגמת אותי, שנשבעת לשקר, וחמדת למתנת נעמן, הרי עברת על התורה כולה, ומי שעובר על זה, מת הוא לעולם הבא, אבל משום שעבדת אצלי, השרות שלך לא יהיה בחנם, והמיתה שלך תהיה בעולם הזה, ולא לעולם הבא, ומשום זה וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך. (תזריע, סולם אות קס"ו-קס"ז).

[צרעת גחזי: יש להתבונן בדברי הזוהר כאן (קס"ז), שקללת אלישע את גחזי שתדבק בו צרעת נעמן הייתה לטובתו. כדי שלעוה"ב יהיה נקי ואת כל עונש חטאו יקבל במיתה בעוה"ז. שהמצורע הריהו חשוב כמת גם בחייו. כלומר, שעונש הצרעת שדבקה בגחזי, היה תחלופה טובה לעונש המיתה בעוה"ב, שמצא עבורו הנביא אלישע. שכן יש לכל אדם להבין, כאשר הוא רואה סבל כזה או אחר אצל הבריות, שאינו יותר רחמן מן הקב"ה שרחמיו על כל מעשיו, ובוודאי שדינו של הקב"ה אמת, לטובת נבראיו. אלא זאת, שהתפילות וההשתתפות בצער של הבריות זה עם זה, מחישות את הישועה הנצרכת לכל אחד. כיון שמשפטי ה' צדקו יחדו. והשתתפות הרבים בצער היחיד, מקטינה את השיעור שנגזר עליו, מאחר שרבים נושאים בנטל, ובכך ישועתו ורפואתו קרובים לבא.

וארבעה אנשים היו מצורעים: יעוין בגמ' מסכת סנהדרין (דף ק"ז ע"ב, סוטה מ"ז ע"א), שם נזכר כל ענין אלישע ונעמן, ועונשו של גחזי. **צע"ק:** ידוייק לשון הגמ', שגם שם נזכר לשון שחר בדברי הנביא אלישע לגחזי. אלא שהוא באופן שונה לכאן, מן

השחר הנזכר בזוהר כאן. **עוד צע"ק,** מדברי המשנה (סנהדרין פרק י"א א', גמ' דף צ' ע"א), שגחזי אין לו חלק לעולם הבא. ולכאן אין זה כדברי הזוהר כאן, שאלישע קללו בצרעת כדי שלא ימות לעוה"ב. עוד אמר ר' יוחנן (שם, מסכת סנהדרין ק"ז ע"ב), שגחזי ושלוש בניו הם הנזכרים בפסוק "וארבעה אנשים היו מצורעים פתח השער" (מלכים ב' ז' ג'). הנזכרים בהפסרת פרשת מצורע.

מעשה חסידים: צרעת נעמן: מהרבי ר' בונם: בספר שיח שרפי קודש מובא מעשה מהרבי ר' בונם מפרשיסחא זצוק"ל, שביאר את קללת אלישע לגחזי בצרעת נעמן. וכך מסופר שם: פעם אחת בא לביהמ"ד בפרשיסחא אברך אחד מן המתנגדים לחסידות שהיה למדן גדול בש"ס ופוסקים, ואמר שמכאן ולהלאה הוא רוצה להתקרב לחסידים ולהיות חסיד. כאשר ראו יושבי ביהמ"ד שרצונו להתחבר עמם הוא אמיתי, ומכיון שהיה ג"כ למדן, לכן קרבו אותו. פעם אחת אמרו לו שרבינו הקדוש לומד בכל יום שיעור עיון, לכן אולי גם אתה תלך עמנו לבית רבינו לשמוע השיעור. וכוונתם היתה שעי"ז יתקרב האברך הנ"ל יותר לדרך החסידות. והנה דרך רבינו הקדוש הייתה שכאשר למד השיעור פלפול בנגלה, הי' הפלפול גם עפ"י סוד. לכן שום אחד מתלמידי הקדושים לא הרהיב עוז בנפשו להקשות על דבריו ובפרט לדחות ח"ו שום דבר מדבריו הקדושים. ובהיות שהאברך הנ"ל לא ידע מזה, כי מעולם לא דרך בדרכי החסידות לכן תיכף כאשר רבינו הקדוש אמר פלפול בענין אחד, התחיל האברך להקשות על דבריו הקדושים ולדחות הפלפול שלו. כשראה רבינו הקדוש זאת הקפיד מאוד, והלך מהשיעור לחדרו הקדוש פנימה. בכל זאת עדיין חשבו התלמידים, אולי יבוא תיכף חזרה ללמוד, אולם לשוא הייתה תוחלתם, כי לא בא חזרה עוד להשיעור בזה היום והי' להם צער גדול ועגמת נפש רב מאוד מזה. בגודל צערם, שפכו את חמתם על זה האברך במה שבלבל את השיעור של רבם הקדוש בקושייתו. והוא תירץ את עצמו שלא היה יודע מזה שאין

ובוודאי אוכיחנו על פניו. כיון שראיתי שיש לו חרטה לא רציתי לאמור לו כלום, ומה עשה זה, תיכף כאשר ראה שאני מחריש אמר בדעתו שגם הרבי אינו יודע כלום, ונתמלא עוד העזה להקשות עלי בכל מיני קושיות ודחויים. לכן הלכתי מהשיעור, ואיני רוצה שהוא יהי בתוך הצוותא קדישא. ע"כ מספר שיש"ק.]

פגם הדיבור והפסד מדרגת אדם

הַמְדַבֵּר (תזריע, סולם אות פ"ב – פ"ו)

(פב): **תא חזי, בכל זמנא דהאי נשמתא קדישא, אתדבקת ביה בבר נש. רחימא הוא, דמאריה. כמה נטורין נטרין ליה מכל סטרין, רשימא הוא לטב לעילא ותתא, ושכינתא קדישא שריא עלוי. (פג): ובזמנא דאיהו אסטי ארחוי, שכינתא אסתלקת מניה, ונשמתא קדישא לא אתדבקת ביה. ומסטרא דחויא בישא תקיפא, אתער רוחא חד, דשט ואזיל בעלמא, דלא שריא אלא באתר דקדושה עלאה אסתלק מתמן. וכדין אסתאב ב"נ, ואתפגים בבשריה, בחיזו דאנפוי בכלא. (פד): ות"ח, בגין דהאי נפש חיה איהי קדישא עלאה, כד ארעא קדישא משכא לה, ואתכלילת בגווה, כדין קרינן לה נשמה. ודא היא דסלקא לעילא, וממללא קמי מלכא קדישא, ועיילא בכל תרעין, ולית דימחי בידהא. ועל דא אתקרי רוחא ממללא, דהא כל שאר נפשתא לית לון רשו למללא קמי מלכא, בר האי. (פה): ועל דא אורייתא אכריזת ואמרת, "נצור לשונך מרע" וגו', וכתיב "שומר פיו ולשונו" וגו', בגין דאי שפוטתיה ולישניה ממללן מלין בישין, אינון מלין סלקין לעילא, ובשעתא דסלקין, כלא מכריזין ואמרין אסתלקו מסוחרניה דמלה בישא דפלניא, פנון אתר לארחה דחויא תקיפא. כדין נשמתא קדישא אתעברא מניה ואסתלקת, ולא יכלא למללא, כד"א "נאלמתי דומיה החשיתי מטוב" (תהלים ל"ט ג'). (פו): וההיא נשמתא**

רשאים לדחות פלפול של הרבי. כי אצל המתנגדים, הלומדים יכולים לדחות אף פלפול רבם על איזה קושיא שתהי'. אחר מכן, נכנסו כמה מגדולי התלמידים לפייס את רבם הקדוש, ובקשוהו שימחול לאותו אברך על זה. כי לא היה עד עתה מכת החסידים, לכן לא ידע מדרכי לימודם, וא"כ אין כ"כ אשמה עליו כי לא בזדון עשה זאת רק בשגגה בא לידע זאת. השיב להם רבינו הקדוש הנ"ל כך, הנה כתיב בפסוק (מלכים) כאשר בא נעמן שר צבא מלך ארם אל אלישע הנביא שירפא אותו מצרעתו וכו' ולקח גחזי ממנו כסף בחשבו שהנביא לא ידע, וכעס עליו הנביא וקילל אותו בצרעת, והנה לעיל בשונמית כתיב, ויגש גחזי להדפה ודרשו רז"ל (ברכות י ע"ב) שאחזה בהוד יפ"י, וזה היא מעשה רע אביזרי דעריות ולא מצינו שהנביא כעס עליו, וכאן מה החטא גדול כ"כ של גחזי. בוודאי היה עני ולא היה לו מה לאכול. לא לו ולא לבני ביתו. ואם כן מה החטא הגדול כל כך שלקח הכסף מנעמן. אולם התירוץ הוא כך, דבעת שגחזי חטא בשונמית, התחרט על זה, והיה לבו נשבר בקרבו מאוד בחשבו הלא רבו אלישע הנביא יודע בוודאי מזה כי נביא הוא ובאיזה פנים יבוא לרבו, ואחזו רתת וחלחלה בעת בואו לרבו אלישע הנביא. אכן, אלישע הנביא ידע הכל. אלא כשראה ברוח קדשו את גודל שבירת לבו של גחזי, וגודל צער וחרטה שלו, לא אמר לו כלום. לעומת זאת, כאשר ראה גיחזי שאלישע הנביא לא אמר לו כלום, לא הבין שבמכוון אינו אומר לו כלום מזה, רק שפט בדעתו שרבו לא ידע מזה המעשה, ונעשה הנביא קל בעיניו. ואמר בלבו, כיון שגם להנביא אין לו רוח הקודש, א"כ ודאי אוכל גם לקחת מנעמן את הכסף בסודי סודות, והוא לא ידע. כיון שראה אלישע הנביא שעשה כן, קילל אותו באותה עת גם על המעשה דשונמית. כן הוא באיש הזה שאתם מבקשים בעדו. הנה זה האיש עשה מעשה מגונה מאוד, וקודם שנכנס אצלי לשיעור, נתמלא רתת וחלחלה, בחושו כי בוודאי אני יודע מה שעשה,

הדברים עולים למעלה, ובשעה שעולים, כולם מכריזים ואומרים הסתלקו מסביב דבור הרע של פלוני, תנו מקום לדרכו של נחש הקשה. אז נעברת ממנו הנשמה הקדושה, ומסתלקת ואינה יכולה לדבר. כש"א "נאלמתי דומיה החשיתי משוב". (פ"ו): ונשמה ההיא עולה בבזיון, בצרה, מכל. ולא נותנים לה מקום כבתחילה. ועל זה כתוב, "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו". נפשו ודאי אותה שהיתה מדברת, נעשית שותקת, משום דבורים הרעים שדברה. ואז נודמן הנחש. כי הכל חזר למקומו, לתחילתו. כמו מטרם שזכה לנשמה. וכשהדבור הרע עולה בדרכים ידועים, ושורה לפני הנחש הקשה, כמה רוחות מתעוררים בעולם, ורוח טמא יורד מצד ההוא של הנחש, ומוצא שאדם ההוא עורר אותו בדבור הרע, ומוצא שהרוח המדבר הקדוש נעבר ממנו, אז שורה עליו הרוח הטמא ומטמא אותו, ואז הוא מצורע. (תוריע, סולם אות פ"ב – פ"ו).

[שמירת הדיבור: תמצית דברי הזוהר, שאדם שאינו שומר את עיקר מעלתו על שאר בריות העולם, שהיא מעלת כח הדיבור שבו, הריהו מפסיד אותה. כמפורש בזוהר כאן (תוריע פ"ד), שמלבד האדם הזוכה לנשמה, אין בכל בריות העולם מי שיכול לעמוד ולדבר לפני המלך. שמצד מעלה זו של נשמת האדם אין מי שיכול לעכב את דיבורו עם המלך הקב"ה, הבוקע ונכנס בכל השערים העליונים. בזה יובן אזהרת הפסוקים על שמירת הדיבור, כגון "נצור לשונך", וכן "שומר פיו ולשונו", כדי לעורר את האדם ולהזכירו את גודל מעלתו המיוחדת בכוח דיבור פיו.

פגם הדיבור: לעומת זאת, כל הפוגם את דיבורו בדיבורי שקר רכילות לשון הרע דברים בטלים וכיו"ב, אז נעברת ממנו הנשמה העליונה ונסתם כוח הדיבור שבפיו אפילו מדיבורי תורה ותפילה. שאין עוד בכוחם לבקוע שערים עליונים ולהיכנס

סלקא בכסופא, בעאקו דכלא, ולא יהבין לה אתר כמלקדמין. ועל דא כתיב, שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נפשו ודאי ההיא דהות ממלא, אתעבידת משתוקא, בגין מלולא בישא. וכדין חויא אזדמן, דכלא לאתריה אתהדר, וכד ההיא מלה בישא סלקא באורחין ידיען, ושאר קמיה דחויא תקיפא, כמה רוחין מתערין בעלמא, ורוחא נחתא מההוא סטרא, ואשכח דההוא ב"נ אתער ליה במלה בישא, והא רוחא ממלא קדישא אתעברא מניה, כדין שריא עלוי וסאיב ליה, וכדין הוא סגיר.

הסולם

(פ"ב): בוא וראה, בכל שעה שהנשמה הקדושה ההיא דבוקה באדם, הוא אהובו של אדונו. כמה שמירות שומרים אותו מכל הצדדים, רשום הוא לטוב, למעלה ולמטה, והשכינה הקדושה שורה עליו. (פ"ג): ובשעה שהיא מטה דרכיו. השכינה מסתלקת ממנו, והנשמה הקדושה אינה מתדבקת בו, ומצד נחש הרע הקשה, נתעורר רוח אחד, המשוטט והולך בעולם שאינו שורה אלא במקום שהקדושה העליונה נסתלקה משם. והוא שורה על האדם. ואז נטמא האדם. ונפגם בבשרו, בכל, ובמראה פניו. (פ"ד): ובוא וראה, משום שנפש חיה הזו, היא קדושה ועליונה, דהיינו מן הבינה, כשארץ הקדושה, שהיא המלכות, מושכת אותה ונכללת בתוכה, אז קוראים אותה, נשמה. כי אור הבינה נקרא נשמה. וזו היא שעולה למעלה ומדברת לפני המלך הקדוש, ונכנסת בכל השערים ואין מי שימחה בידה, ועל כן נקראת רוחא ממלא, בתרגום, דהיינו רוח המדבר, כי כל שאר הנפשות, שאינן מן הבינה, אין להן רשות לדבר לפני המלך חוץ מזו, שהיא מבינה. (פ"ה): ועל כן התורה מכריזה ואומרת, "נצור לשונך מרע" וגו'. וכתוב, "שומר פיו ולשונו" וגו'. משום שאם שפתיו ולשונו מדברים דברים רעים אלו

בלשונו, אזי לשונו נאלמת דומיה גם מדיבורים טובים של תורה ותפילה. כן מפורש גם בזוהר מצורע (סולם אות ט"ז) [

לפני המלך וכו'. כמפורש בזוהר כאן (תזריע אות פ"ה), על הפסוק "אשמרה דרכי מחטוא בלשוני" וגו': נאלמתי דומיה החשיתי מטוב" (תהלים ל"ט ב'- ג.). כלומר שאם האדם אינו נשמר מלחטוא

[בחירה] בחירת סביבה טובה: בחירת הסביבה היא ממשלתו של האדם על עצמו לתועלת או לגנות, אשר בשבילה הוא ראוי לשכר או לעונש. כיון שלאחר שבחר את סביבתו הרי הוא מוטל בידיהם כחומר ביד היוצר. בדומה לחטה הנזרעת באדמה, שאין כוחותיה מתגלים בפועל, זולת על ידי הסביבה שלה, שהיא האדמה, הגשם ואור השמש.

(מתן תורה, מאמר החרות)

[גאולה] המתגאה על חבירו נמצא אינו מרגיש אלא את עצמו ובטנו, ובזה מתגשמים אצלו כלי הקבלה שלו עד להפכיות הצורה ופרודא. ועל כן אומר הקב"ה אין אני והוא יכולים לדור במדור אחד, כי נגרש מחמת זה ממדור הקדושה תיכף ומיד (פנים מסבירות ענף א' תחי' אות י"א ד"ה ועם זה יבואר ענין ההתלבשות)

[גאולה] ענין הגאולה וביאת המשיח המקווה בב"א הוא ענין תכלית הגובה של שלימות ההשגה והדעה. כמ"ש כי כולם ידעו אותי מגדלם ועד קטנם. אלא שעם שלמות הדעת נשלמים גם הגופות, ובשלמות בני ישראל בדעת השלם יתגברו המעיינות התבונה והדעת גם מעבר לגבול ישראל וישקו לכל אומות העולם

(הקדמה לספר פנים מאירות ומסבירות סעיף ד')